

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering forskarutbildning

Lärosäte: Stockholms universitet
Forskarutbildningsämne: Litteraturvetenskap
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Bakgrundsinformation

Forskarutbildningsämnet litteraturvetenskap vid Stockholms universitet (SU) är sedan 2015 placerat vid Institutionen för kultur och estetik (IKE) vid Humanistiska fakulteten. Vid IKE finns även forskarutbildningsämnena idéhistoria, konstvetenskap, musikvetenskap och teatervetenskap. Institutionssammanslagningen 2015 motiverades utifrån såväl administrativa, ekonomiska som vetenskapliga aspekter.

Den postdoktorala forskningen inom litteraturvetenskap vid IKE har en ämnesmässig inriktning på främst äldre litteratur, modernism, och barn- och ungdomslitteratur. Men den seniora forskningen innefattar också mediehistoriska och intermediala studier, samt undersökningar av olika typer av självframställningar. Till ämnets traditioner hör också Strindbergsforskning och editionsfilologi. Många arbetar med internationella och komparativa ämnen och allt fler arbetar inom området äldre litteratur före 1800. Institutionen är känd för sin teoretiska profil, och estetiska och litteraturteoretiska frågor är väsentliga för forskningen oavsett område.

Litteraturvetenskap har en lång historia vid SU. Den första professuren i litteraturhistoria inrättades 1899 vid dåvarande Stockholms högskola. Den humanistiska fakulteten inrättades 1920, och med den examensrätten. Den första disputationen i ämnet ägde rum 1927. Nästa steg togs 1972, då "litteraturhistoria med poetik" förvandlades till det moderna "litteraturvetenskap". 1982 inrättades vid SU vad som var och fortfarande är Sveriges enda professur med inriktning på barn- och ungdomslitteratur. Idéhistoria blev 1977 en avdelning vid den litteraturvetenskapliga institutionen vid SU, innan ämnet 1979 fick sin första professur, och på 90-talet blev självständigt. Institutionens namn blev då följaktligen Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria, vilken 2015 ingick med två av fem forskarutbildningsämnena i den sammanslagna institutionen IKE. Idéhistoria har förblivit en naturlig samarbetspartner för litteraturvetenskapen vid SU.

Därtill är ämnets forskare, både seniora och doktorander, på olika sätt aktiva inom kulturvärlden utanför universitetet (se *Arbetsliv och samverkan*). Idag är ämnet präglad av en både ämnesmässig och teoretisk bredd, vilken fortsätter att utvecklas genom internationella kontakter och tvärinstitutionella samarbeten.

Den teoretiska mångfald och medvetenhet som ämnet litteraturvetenskap vid SU idag uppvisar, har också underlättat kontakter och forskningssamarbeten med de andra ämnena vid IKE, och med andra

ämnen vid fakulteten genom ”Litteraturforskning som ledande forskningsområde”, en sexårig satsning finansierad av Humanistiska fakulteten. Satsningen, med litteraturvetenskap som drivande ämne, har inneburit ett ekonomiskt tillskott för den seniora forskningen sedan 2015. Doktorander är välkomna att medverka vid föreläsningar, workshops och annat som arrangeras inom det ledande forskningsområdet. Satsningen samlar också språkämnenas litteraturforskare, och nära kontakter har härigenom utvecklats mellan ämnena.

Litteraturvetenskapen vid IKE engagerar cirka tjugofem undervisande, tillsvidare- eller visstidsanställda lärare (se *Personal*) plus undervisande doktorander. Undervisning bedrivs på alla nivåer. Lärarutbildningen har blivit en allt viktigare del av ämnets ansvarsområden, och undervisningen engagerar såväl lektorer som professorer. Doktoranders undervisning i lärarutbildningen gäller framför allt de barn- och ungdomslitterära kurserna.

Forskarutbildningen samverkar med de två masterprogram som ämnet ingår i: masterprogrammet i litteraturvetenskap (som även inrymmer språkämnen, men administreras av litteraturvetenskap) och det nystartade, institutionsgemensamma, masterprogrammet i kritiska studier; doktoranderna kan läsa kurser på denna nivå men med särskilda krav på examinationen. Ämnet spelar en viktig, drivande roll i båda programmen. Masterprogrammen bidrar till att undervisningen närmar sig ämnets forskningsfront, och är därmed ofta närmre lärarnas egen forskning än vad grundutbildningen möjliggör.

Forskarutbildning i litteraturvetenskap vid IKE kan sammanfattas enligt följande vad avser dess organisation, upplägg och inriktning:

Antagning till forskarutbildningen i litteraturvetenskap förutsätter en *full finansiering*. Grundmodellen är doktorandanställning, men vissa doktorander finansieras inledningsvis med stipendium under två år från Anna Ahlström och Ellen Terserus stiftelse vid SU (vilken delar ut stipendier enbart till kvinnliga doktorander), därefter erhåller doktoranden en doktorandanställning under de två återstående åren (från och med 2018 kommer stipendiefinansiering endast att gälla det första året). Stipendier gäller inte som sjukpenninggrundande inkomst, och pensionsinbetalningar sker inte till stipendiefinansierade doktorander. Däremot har dessa liksom övriga anställda doktorander rätt till företagshälsovård, vissa försäkringar, och tillgång till SU:s personalgym. Av tabellbilaga 1a framgår doktorandernas försörjningsform, men tabellen behöver kommenteras: när ”stipendier” anges som försörjning rör det sig i två fall om stipendium från Ahlströms och Terserus stiftelse och i tre fall om stipendier erhållna för utlandsvistelser. I IKE:s *Lathund för forskarutbildningen*, vilken finns tillgänglig på institutionens hemsida, finner doktoranden all grundläggande information om innebörden av en anställning.

Handledarna träffar den nyantagna doktoranden (huvudhandledaren har en särskild mentorsfunktion) för att diskutera utbildningens upplägg, möjligheter och doktorandens behov, vilket resulterar i skrivandet av en första Individuell studieplan (ISP). I planeringen ingår även den tjugoprocentiga institutionstjänstgöring som doktoranden erbjuds. Denna består normalt i undervisning, men kan också innebära ansvar för lärarbiblioteket, sekreteraruppdrag i ämnesrådet, och andra uppdrag. All institutionstjänstgöring innebär prolongering av anställningen med motsvarande tid. För att få undervisa, måste doktoranden genomgå en obligatorisk universitetspedagogisk utbildning (motsvarande högst 7,5 hp) inom ramarna för forskarutbildningen.

Doktoranden väljer i samråd med handledarna *kurser* som ska ingå i utbildningen. Kurserna skall tillsammans omfatta 60 hp. Vissa kurser läses tillsammans med studerande på avancerad nivå, andra ges inom ramen för Humanistiska fakultetens forskarskola (se *Forskarutbildningsmiljö*) och några kan utformas särskilt för doktorandens behov. IKE har även utvecklat institutionsgemensamma doktorandkurser. Kurserna är inriktade mot litteraturvetenskapens teoretiska och metodologiska aspekter, och särskilda läskurser med empirisk inriktning kan utformas för doktorandens avhandlingsprojekt. Kursinläsning sker oftast under utbildningens två första år, varefter doktorandens arbete koncentreras till skrivandet av avhandlingen. Ämnet uppmuntrar aktivt doktoranden till att

vistas vid lämplig utländsk institution under minst en termin, och hjälper till med kontakter (Se *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*).

Genom hela forskarutbildningen är *seminariet* det löpande vetenskapliga forumet. Den Allmänna studieplanen (ASP:en) stipulerar att doktoranden skall följa de seminarier som ordnas, och dessutom åta sig exempelvis opponentuppdrag i samband med seminarier. I *Lathund för forskarutbildningen* preciseras närvarokravet till regelbunden närvaro under motsvarande tre år. Närvarokravet gäller det Högre (tidigare kallat "Allmänna") seminariet, och för doktorander med inriktning på barn- och ungdomslitteratur också seminariet med den inriktningen. Utanför obligatoriet löper ytterligare två seminarier vilka doktoranderna är välkomna till: Äldretextseminariet och det institutionsgemensamma Tvärseminariet (se *Forskarutbildningsmiljö*).

Avhandlingen är den centrala delen av forskarutbildningen, omfattar 180 hp, och doktoranden ventilerar dess olika delar i seminarieform. Det färdiga manuskriptet slutventileras och granskas inför disputation, enligt en fastställd granskningsrutin (se vidare *Måluppfyllelse: kunskap och förståelse*).

Förutsättningar

Personal

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd tabell över handledare och lärare.

Bedömningsgrund:

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Vid IKE finns idag nitton tillsvidareanställda forskare som disputerat i litteraturvetenskap. Av dessa är sex professorer (varav tre rekryterade), nio docenter, och tre universitetslektorer, samt en forskningssekreterare (disputerad i litteraturvetenskap). En biträdande lektor är under rekrytering. Därtill kommer ett skiftande antal disputerade, visstidsanställda lärare (ALVA, vikariat), beroende på forskningsledigheter och andra omständigheter i kollegiet. Den vetenskapliga meriteringsnivån är således mycket hög. Vad gäller forskningsinriktning spänner kollegiet över ett brett fält, från tidigmodern till samtida litteratur, svensk och utländsk litteratur, från etablerade klassiska författarskap till samtida barn- och ungdomslitteratur. Även teoretiskt och metodologiskt täcker kollegiet ett brett kompetensspektrum, från komparatism och hermeneutik till mediastudier och diskursanalys. Forskarna publicerar sig på både svenska och utländska förlag, i svenska och utländska tidskrifter, och även doktorsavhandlingar har, i bearbetat skick, publicerats vid större utländska förlag (se bilaga *Publikationer*).

Vid IKE finns för närvarande även fyra postdoktorer och en Wallenberg Academy Fellow, tillika docent i litteraturvetenskap. Deras forskning rör musik och lyrisk modernism, ungdomskultur och generationsromaner, genus och scenkonst, karibisk nittonhundratalslitteratur, läsning och kognitionsteori, samt fransk fascistisk litteratur. Vid IKE finns också en samlad kompetens av stor relevans för litteraturvetenskapen inom de andra forskarutbildningsämnena idéhistoria, konstvetenskap, musikvetenskap och teatervetenskap, samt inom huvudområdena curating och kulturarvsstudier. Sammantaget finns bland personalen i litteraturvetenskap och vid IKE som helhet både spetskompetens och en stor forskningsmässig bredd, teoretiskt och empiriskt.

Varje doktorand har två, i några fall tre, handledare, vilka utses i enlighet med *Riktlinjer för doktorandhandledning vid Institutionen för kultur och estetik* (antagna i februari 2017). Studierektorn för forskarutbildningen föreslår handledare för den nyantagna doktoranden, förslaget diskuteras vidare

i handledarkollegiet, och beslut fattas av institutionsstyrelsen (IS).Handledningsbehoven klarläggs i samband med ifyllandet av den första ISP:en. I riktlinjerna för doktorandhandledning fastslås också att doktoranden i enlighet med Högskoleförordningen har rätt att byta handledare, och att institutionen då skall vara behjälplig. Doktoranden har rätt till minst 80 handledningstimmar, varav 40 kontakttimmar, per läsår, i enlighet med den humanistiska fakultetens riktlinjer. Samtliga aktiva handledare i litteraturvetenskap har genomgått högskolepedagogisk utbildning i forskarhandledning, eller har en meritering som av handledarkollegiet och IS, samt den humanistiska fakultetsnämnden, ansetts motsvara en sådan. Även om en handledare har gått en utbildning eller har bedömts ha motsvarande kompetens, kan det vara behövt med nya impulser och intryck – inte bara vetenskapliga utan även pedagogiska. Under höstterminen 2017 anordnades i detta syfte en pedagogisk heldag för handledare på IKE.

Handledarna rekryteras i första hand bland ämnets tillsvidareanställda forskare, bland postdoktorer och andra externt finansierade forskare vid IKE. Styrande för valet av handledare är kompetenskriterier vad avser språk, ämnesinriktning, samt teoretisk inriktning (för specifik information om handledare, se *Tabell 2* och *Publikationer*).

Bara i undantagsfall anlitas externa handledare. Det görs utifrån doktorandens direkta önskemål, och om motsvarande kompetens inte finns inom kollegiet. Huvudhandledarskapet innehas alltid av en anställd forskare. Det är för den disputerade personalen viktigt att få handleda doktorander, både för individens fortbildning och meritering, men också för kollegiet och därmed ämnet i stort. Externa handledare deltar inte på samma vis i institutionens och ämnets inre liv och dagliga arbete, och dessas relation till kollegiet och doktorandgruppen riskerar att bli outvecklad. Till detta kommer praktiska problem med kontinuitet och svårigheter för de externa handledarna att hålla sig uppdaterade om regelverk och administrativa förändringar. Anlitandet av externa handledare kräver sålunda en särskild motivering. För närvarande har fyra doktorander externa handledare, verksamma vid andra lärosäten, vilka har anlitas utifrån doktorandens uttryckliga önskan och som komplement till handledarkollegiets kompetensprofil. Därtill har några doktorander handledare från andra av IKE:s ämnen eller verksamma vid andra institutioner på SU (se *Tabell 2*). Externa handledare kallas alltid till handledarkollegier och andra aktiviteter med betydelse för forskarutbildningen.

Samtliga anställda lärare vid IKE har 30–50 % forskning/utvecklingsarbete/ kompetensutveckling i sina anställningar: lektorer 30 %, befordrade professorer 40 %, och rekryterade professorer 50 %. Därigenom har alla anställda lärare möjlighet att upprätthålla och utveckla den egna vetenskapliga kompetensen. Efter genomgången handledarutbildning (eller motsvarande meritering) erbjuds läraren att handleda i den mån det anställs doktorander inom deras kompetensområden, i vid mening. Anställda lärare har vidare expensmedel om 10 000 kr/år för deltagande i konferenser, forskningsresor och kompetensutveckling.

Forskare från ämnet har varit och är ledamöter av en rad viktiga forskningsorgan, såsom Vetenskapsrådets och Riksbankens Jubileumsfonds beredningsgrupper, och engageras ofta för olika utrednings- och utvärderingsuppdrag. Uppdragen visar på att ämnets forskare håller hög vetenskaplig nivå, uppdragen ger nya impulser till ämnets utveckling, och bidrar till dess förankring i den aktuella forskningsfronten.

Ämnet har ett eget handledarkollegium vilket sammanträder tre till fyra gånger per termin. I kollegiet diskuteras och planeras antagningar och disputationer. Här behandlas även rutiner och regelverk, kursutbud, individuella studieplaner och annat som rör doktorandernas utbildning (se *Uppföljning, åtgärder, återkoppling*).

Doktorandkollektivets och forskarutbildningens kvalitet säkras till att börja med genom ett noggrant antagningsförfarande. Forskarutbildningen tar sin början i en antagningsprocess, vilken sedan ett par år tillbaka genomförs under vårterminen. Utlysningen av doktorandanställningar är institutionsgemensam, så att doktoranden redan från början blir del av en större miljö, men utlysningstexten är specifikt formulerad för varje ämne och ansökningarna bedöms av en

ämnesspecifik beredningsgrupp. De sökande underrättas före sommaren om resultatet. Utlysningarna är alltid öppna, anställningarna inte profilerade, och ämnet har länge antagit och anställt två nya doktorander varje läsår. Flera gånger har en tredje doktorand kunnat antas genom att finansieringen av anställningen delats mellan institutionen och Ahlström-Terserus stiftelse. Antalet sökande uppgår normalt till mellan trettio och fyrtio per läsår, och de sökande kommer från olika universitet och högskolor i Sverige och andra länder. Ur handledarkollegiet utses en beredningsgrupp om cirka fem aktiva handledare. Deltagandet i gruppen roterar år för år, så att kompetens och erfarenhet sprids i kollegiet, men alltid med omsorg om att tillvarata kompetens och skapa kontinuitet, genom att erfarna handledare alltid finns med i gruppen. Till stöd för arbetet har antagningsgruppen en av IKE fastställd *Antagningsordning för utbildning på forskarnivå*, vilken reglerar hur de sökandes meritering skall bedömas. Avgörande är dels det projekt som doktoranden vill genomföra, dess relevans och genomförbarhet, och dels den studerandes meritering och lämplighet för en forskarutbildning. Gruppen har möjlighet att vid behov rådfråga extern kompetens, inom och utanför handledarkollegiet, samt att ta referenser för tätgruppen av sökande. Beredningsgruppen sammanställer ett skriftligt utlåtande samt en rangordning som underlag för beslut i IS.

Bärande i den administrativa strukturen kring forskarutbildningen är studierektorn för forskarutbildningen, som för närvarande är professor i litteraturvetenskap och även verksam som handledare. Studierektorn har ansvar för att ISP:er skrivs och inlämnas i tid, att ISP:erna följs upp av handledarkollegiet, informationsfrågor, leder handledarkollegiets arbete, tillser att rutiner för granskning och disputation följs, och har ett övergripande ansvar för att forskarutbildningens kvalitet upprätthålls och genomförs i enlighet med befintliga regelverk. IKE har därutöver en samordnande studierektor för forskarutbildningen (disputerad i konstvetenskap) som sammankallar ett institutionsgemensamt kollegium för studierektorer för forskarutbildning. IKE har även två samordnande forskningssekreterare. En (disputerad i litteraturvetenskap) med ansvar för det så kallade tvärseminariet, workshoppar, gästföreläsningar, redaktionellt arbete, samt de tvärområden (se *Forskarutbildningsmiljö*) som är av stor betydelse för forskningsmiljön vid IKE. Den andra forskningssekreteraren (disputerad i konstvetenskap) ansvarar bland annat för planering och formalia vid antagning och disputation.

IKE:s studierektorskollegium för forskarutbildning består av de ingående fem ämnenas studierektorer för forskarutbildning, en forskningssekreterare, en doktorandrepresentant, samt institutionens prefekt. Kollegiet sammanträder två gånger per termin och behandlar antagningar, disputationer, samt administrativa frågor som rör forskarutbildningen. Den samordnande studierektorn deltar vidare i Humanistiska fakultetens möten för studierektorer, som hålls fyra gånger per läsår. Denne kan då lyfta frågor som är viktiga för forskarutbildningen vid IKE, men tar också med sig frågor och information från fakulteten tillbaka till institutionen. Vid IKE finns även ett forskningskollegium ägnat den seniora forskningen, vilket sammanträder ett par gånger per termin. Frågor som där behandlas, exempelvis planering av konferenser och gästföreläsningar, har relevans också för forskarutbildningen.

Sammanfattningsvis kan sägas att det vid IKE och i ämnet litteraturvetenskap finns väl utvecklade rutiner för forskarutbildningens olika moment, från antagning till disputation. Handledarkollegiet tar ett kollektivt ansvar för forskarutbildningen generellt, handledarna för hela tiden en dialog med doktoranden om behov, möjligheter och eventuella problem. Handledaren överser att doktoranden tar de kurser som krävs, och att den universitetspedagogiska utbildningen genomförs. Några direkta hot mot eller faror för upprätthållandet av kvaliteten inom forskarutbildningen har inte kunnat urskiljas. Handledarnas höga vetenskapliga och pedagogiska kompetens upprätthålls genom handledarutbildning och fortlöpande diskussioner om handledningsfrågor, samt forskarnas egna vetenskapliga kompetensarbete. Behovet av fler möjligheter till pedagogisk fortbildning har uppmärksamats vid IKE i stort, vilket bland annat resulterat i en pedagogisk heldag 2017. Forskarutbildningarna vid IKE, inklusive litteraturvetenskapen, kringgärdas av ett starkt administrativt ramverk till stöd för handledares och doktoranders arbete.

Förutsättningar

Forskarutbildningsmiljö

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifyllda och bilagda tabeller.

Bedömningsgrund:

Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön i litteraturvetenskap vid SU tillhör de största i landet, med tjuugoåttio aktiva handledare och ett doktorandkollektiv om, enligt tabell 1a, nitton aktiva doktorander, varav fjorton innehar anställning under VT 2018 (medräknat fyra doktorander som har 'Stipendier' angivet som aktuell försörjningsform: två som har tjänstledigt med stipendiefinansiering på grund av utlandsvistelse under våren 2018, och två med stipendium från Ahlström-Terserus som kommer att övergå i doktorandanställningar). Ämnet har en god disputationstakfrekvens med femton disputationer under de senaste fem åren, 2014–2018. Tidigare har ett systematiskt arbete med att ge ökat stöd till sedan länge antagna doktorander för att motivera dem att nå disputation gett goda resultat. Under vårterminen 2018 utlyser ämnet ytterligare två anställningar som doktorand.

Doktorandernas medelålder är, för de anställda, cirka 34 år (median \approx 32 år) och för samtliga aktiva doktorander cirka 37 år (median \approx 34 år). Doktorandernas forskningsinriktningar och avhandlingsämnen spänner över ett brett register: från Petrarca till Strindberg, från gotisk barnlitteratur till gestik i modernismens litteratur (se bilaga *Publikationer*). Doktorandkollektivet består till övervägande del av kvinnor: bland de aktiva doktoranderna är fjorton kvinnor, och fem män.

I och med samgåendet i IKE 2015 vidgades den lokala forskarutbildningsmiljön väsentligt. Tvärvetenskapliga seminarier, workshoppar, och symposier anordnades, vilket har genererat utvidgade samarbeten mellan institutionens fem forskarutbildningsämnen. Idag finns fyra "tvärområden" vid IKE – genus, historiografi, medialitet och performativitet – som skär över ämnesgränserna och avser att binda samman doktorander och forskare i olika ämnen kring gemensamma intressen. För närvarande pågår diskussioner om att göra populärkultur till ett femte tvärområde.

Den inre, sociala arbetsmiljön vid IKE stärks aktivt genom ett antal horisontella mötesplatser i form av jul- och sommarfester, en gemensam introduktionsdag för alla anställda i början av höstterminen, samt personalmöten för IKE som helhet och för anställda inom ämnet litteraturvetenskap. Doktoranderna har ett eget upptaktsseminarium varje hösttermin, och nyantagna doktorander inbjuds att under första terminen presentera sig och sin forskning vid ett seminarium. Presentationen syftar till att så snabbt som möjligt introducera doktoranden och dennes avhandlingsprojekt i forskningsmiljön.

Seminarier är ämnets centrum och där möts doktorander och seniora forskare. Högre seminarier sammanträder tre till fyra gånger i månaden (se: *Kunskap och förståelse*). Barn- och ungdomslitteraturseminariet sammanträder en gång i månaden, och attraherar förutom institutionens forskare också flera externa forskare på det barn- och ungdomslitterära fältet (se bilaga *Tabell 3*). Äldretextseminariet är ett tvärvetenskapligt seminarium, administrerat av litteraturvetenskapen, som utöver ämnets egna forskare främst samlar forskare från idéhistoria och språkämnen. Det sammanträder några gånger per termin och består oftast i en gästföreläsning med diskussion.

Det så kallade Tvärseminariet startades höstterminen 2015, och leds av en av institutionens forskningssekreterare (disputerad i litteraturvetenskap). Gästföreläsare, ofta med internationellt

renommé, presenterar där forskning som har tvärvetenskapliga kvaliteter och som kan intressera forskare och doktorander i flera olika ämnen. Där kan även husets forskare presentera pågående arbeten med tvärvetenskapliga inslag, och IKE:s forskare, men också alumner och forskare intresserade av att förlägga sina externfinansierade forskningsprojekt till IKE, kan få sina projektutkast och –ansökningar granskade och diskuterade av forskare från andra ämnen än det egna, inför forskningsrådets stora utlysningar. Dessa granskningsseminarier har blivit viktiga och tycks ha bidragit till att beviljandegraden för forskningsansökningar från IKE har höjts avsevärt. Tvärseminariet är också platsen för ämnesöverskridande metadiskussioner rörande seminariet som vetenskapligt diskussionsforum, tvärvetenskap som praktik, digitala humaniora, forskningspolitik, med mera.

Ett annat exempel på institutionsgemensamma aktiviteter som stärker forskarutbildningen är en serie ”klassikerkurser” som har utvecklats på initiativ från IKE:s doktorander. Kurserna fokuserar på innehållet i och receptionen av ett vetenskapligt verk av stor betydelse för den teoretiska och metodologiska utvecklingen inom ett bredare humanistiskt fält. Kursansvaret ambulerar mellan IKE:s ämnen (se *Kunskap och förståelse*).

Ämnet har, efter att tidigare ha identifierat genusstudier som eftersatt område, satsat på att utveckla och stödja genusteoretisk litteraturvetenskap. Nya kurser på grund- och avancerad nivå har introducerats, och ett lektorat med inriktning mot genus har tillsatts 2018, och genus är för närvarande ett av de starkaste av IKE:s tvärområden. Lektorn med särskild inriktning mot genus ansvarar också för att arrangera ett genusinriktat seminarium inom forskarutbildningen varje termin.

Forskarutbildningsmiljön har under senare år vidgats också genom att flera doktorander i litteraturvetenskap varit anslutna till Humanistiska fakultetens forskarskola i estetiska vetenskaper (FoEst, 2005–2015) respektive forskarskolan i kulturhistoriska studier (FoKult, 2010–2015). Sedan höstterminen 2016 erbjuder Humanistiska fakultetens forskarskola tematiska studier och fristående kurser på forskarnivå inom humaniora. Litteraturvetenskapens lärare har också varit delaktiga i både styrning och praktiskt arbete vid dessa. Så har exempelvis en av ämnets forskare (disputerad 2015) kursansvar för en kurs inom temat ”Människa och materialitet”. Alla kurser är öppna för samtliga doktorander vid fakulteten, liksom i mån av plats för doktorander från andra fakulteter och lärosäten i och utanför Sverige. Syftet med forskarskolan är att höja kvaliteten i utbildningen, att öka tvärvetenskapliga och interdisciplinära samarbeten och kontakter, samt skapa en högre grad av internationalisering. Forskarskolorna fungerar som komplement till den ordinarie institutionsverksamheten, och ger möjligheter till djupare tvärvetenskapliga samarbeten mellan lärare, handledare och doktorander. Flera av ämnets doktorander har följt kurser inom forskarskolorna, och ämnet ingår i planeringen för ett kommande tema med litterär inriktning.

Ämnet litteraturvetenskap har sedan ett antal år ett utvecklat nationellt samarbete med andra institutioner och forskningsmiljöer i landet. Varje år arrangeras ämneskonferenser med omväxlande pedagogisk eller vetenskaplig inriktning. *Tidskrift för litteraturvetenskap* arrangerar återkommande ”TfL-dagarna”, med föreläsningar och workshoppar, och Svenska litteratursällskapet och dess tidskrift *Samlaren* arrangerar likaså återkommande nationella sammankomster, bland annat där nydisputerade presenterar sina avhandlingsarbeten. Ämnets forskare och doktorander publicerar sig ofta i *Tidskrift för Litteraturvetenskap* och *Samlaren*.

Lärarnas och forskarnas arbete i olika nätverk kommer också forskarutbildningen till del. Genom de kontakter som upparbetats, och med finansiering från Humanistiska fakulteten till ”Litteraturforskning som ledande område”, har en rad viktiga evenemang kunnat genomföras, under medverkan av både seniora forskare och doktorander. Några kan här framhållas som exempel på den institutionella räckvidden och kopplingen till internationell spetsforskning. Under 2017 hölls en workshop för doktorander och disputerade forskare om fiktion och litteraritet: ”Fictionality as Concept and Literary Practice”, med Karin Kukkonen (Oslo Universitet) och Henrik Skov Nielsen (Aarhus Universitet). Samma år var Jack Halberstam (Columbia University) gästforskare vid institutionen, och IKE arrangerade då två workshoppar, en för disputerade forskare och en för doktorander, samt en

konferens med keynote av Halberstam. Därtill var professor John Durham Peters gästforskare, och ämnet arrangerade i samband med det en öppen föreläsning, en workshop för disputerade forskare och doktorander, samt två konferenser om media som infrastruktur. Vidare har ämnet arrangerat workshoppar kring teman som subjektet, materialitet, och litteraturhistorieskrivning. Gästföreläsningar har givits av bland andra Martin Jay (UC Berkeley), Catherine Gallagher (UC Berkeley), Guido Mazzoni (University of Siena), Toril Moi (Duke University). Under 2018 har professor Angela Ndalians (Swinburne University, Australien) hållit fyra föreläsningar och en workshop för doktorander och disputerade forskare på temat ”popular media”. Professor Victoria Kahn (UC Berkeley) gav två gästföreläsningar med inriktning på tidigmodern litteratur i maj. Under september skall professor Bernhard Siegert, (IKKM, Weimar) vara gästforskare med särskilt fokus på medieteorier och kulturtekniker. Symposier, föreläsningar och workshoppar står då på programmet. Ämnet välkomnar likaså under hösten 2018 Sara Pankenier Weld (UC Santa Barbara) som gästforskare med särskilt fokus på modernism och avantgarde, samt barn- och ungdomslitteratur. I november 2018 arrangerar ämnet en internationell konferens på temat ”Aesthetic Radicalism. Avant-garde and Modernism in Children's Literature”.

Denna högklassiga internationella närvaro (som här bara exemplifierats) på IKE och SU möjliggörs till stora delar genom anslag från ”Litteraturforskning som ledande forskningsområde”, men också från andra anslagsgivare och från IKE. Doktoranderna engageras på olika sätt i dessa besök. Det arrangeras förberedande textseminarier och vid några tillfällen har doktoranderna haft särskilda workshoppar med gästerna, där de har lagt fram sina arbeten i form av så kallade ”cases” eller kortare papers. Ett exempel är en kurs och en workshop på temat materialitet, som arrangerades utifrån doktorandernas önskemål under 2016. Doktoranderna har vid dessa tillfällen givits möjlighet att få delar av det egna avhandlingsprojektet läst och granskat av välrenommerade forskare, samt möjlighet att skapa viktiga nätverkskontakter i samband med mer informella diskussioner under gemensamma luncher, middagar, etc. Genom detta arbete upprätthåller litteraturvetenskapen vid SU sin långa tradition av kontakter med den internationella forskningsfronten – bland tidigare besökare kan nämnas Jacques Derrida, Julia Kristeva, Friedrich Kittler och Terry Eagleton.

Med medvetenhet om att fakultetens nuvarande satsning på litteraturforskning som ledande område upphör 2020 har ämnet börjat arbeta med en ny ansökan för ämnet som ”ledande forskningsområde”. Därtill är fem av ämnets forskare verksamma inom fakultetens satsning på framtidsområdet ”Språk och makt”, vilket säkerställer att viktiga arrangemang kommer att fortsätta erbjudas doktoranderna under kommande femårsperiod, 2018–2022.

Lärare involverade i forskarutbildningen i litteraturvetenskap deltar aktivt i nätverk för forskarutbildning, till exempel Nationella rådet för forskarutbildningen i litteraturvetenskap, som varje läsår arrangerar nationella doktorandkurser i litteraturvetenskap med syfte att säkra utbildningarnas kvalitet och ge stöd, särskilt till de mindre forskningsmiljöerna. Kurserna har främst behandlat olika epokala temata, och en rad olika ämnesspecialister har engagerats som lärare. Exempelvis ges höstterminen 2018 en kurs om medeltida litteratur som delvis förläggs vid IKE. Ett annat exempel på nätverk är Nordic Association for Literary Research (Norlit), som vartannat år arrangerar litteraturkonferenser som samlar litteraturvetare i de nordiska länderna kring ett särskilt tema och där värdskapet cirkulerar mellan de olika länderna.

Nätverkens betydelse och funktion kan belysas med exemplet barn- och ungdomslitteraturforskning. Med endast två doktorander med denna inriktning VT 2018 vidgas miljön avsevärt genom olika nätverk. Centrum för barnkulturforskning (CBK) vid SU är ett centralt nätverk (lett av en av ämnets forskare), vilket arrangerar symposier och workshoppar i Sverige och övriga Norden. Vidare är Svenska barnboksinstitutet (SBI) en samlande punkt för doktorander i litteraturvetenskap med denna inriktning. Barn- och ungdomslitteraturseminariet vid IKE gästas ofta av forskare från andra institutioner och universitet. På internationell nivå finns The European Network of Picturebook Research och Childrens Literature Association, där det senare är den största forskningsorganisationen inom barnlitteraturforskning i USA. Det ledande internationella nätverket för barnlitteraturforskning, International Research Society for Children's Literature, är även ett aktivt nätverk för forskare i

barnlitteratur vid IKE, och dess nästa konferens anordnas i Stockholm i augusti 2019 med IKE som medarrangör.

Andra aktiva nätverk bland forskarna i litteraturvetenskap på IKE innefattar exempelvis Society for The Study of Bio-Political Futures, Cultures of Control, Centre for Scandinavian Studies, International Association for Scandinavian Studies, Network for Literature and Religion, Europäische Märchengesellschaft, och många andra.

Litteraturvetenskapen är en självklar del av en allmänskulturell diskussion, men vår närvaro i denna måste också aktivt stödjas. IKE har en anställd informatör med uppdraget att utveckla informationshantering, samt stimulera och underlätta kontakter med olika intressenter, exempelvis genom marknadsföring av olika arrangemang, och information om utbildningarnas innehåll. Därutöver ger SU:s Samverkansavdelning stöd till kärnverksamheterna forskning och utbildning genom att bidra med kunskap och resurser till nätverkande, värdskap, mötesplatser och kommunikation, vilket bland annat inbegriper alumnverksamhet och arbetslivssamverkan (se *Arbetsliv och samverkan*). SU ger också stöd till seniora forskares ansökningar, till exempelvis Wallenberg Academy Fellowships och Pro Futura, och ämnets seniora forskare samarbetar med de sökande om projektens utformning. Sådant kvalitetssäkrande stöd bidrar också till ämnets och därmed även forskarutbildningens vetenskapliga kvalitet.

För att ge goda förutsättningar för utbildningen har ämnet litteraturvetenskap i samarbete med de andra ämnena vid IKE skapat en rad dokument till stöd för doktorandens arbete, vilka kan laddas ner från SU:s digitala plattform Mondo. Där finns exempelvis *Lathund för forskarutbildningen*, *Rutiner för granskningsprocessen inför beslut om disputation*, och *Checklista disputationer*. På Mondo finns även protokoll från Litteraturvetenskapliga Rådet och Doktorandrådet, liksom en rad vägledande dokument. På institutionens hemsida su.se/ike finns institutionens styrdokument tillgängliga.

Kvaliteten på de avhandlingar som läggs fram för disputation säkerställs genom IKE:s gemensamma rutin för granskningsprocessen inför disputation. Denna finns tillgänglig i *Rutiner för granskningsprocessen inför beslut om disputation*, vilken följer Humanistiska fakultetens *Riktlinjer för disputationer* (se vidare under *Kunskap och förståelse*).

Sammanfattningsvis är forskarutbildningsmiljön i litteraturvetenskap vid SU förhållandevis stor och dynamisk genom de olika aktiviteter som ingår i den. På handledarsidan är könsfördelningen någorlunda jämn, medan doktorandgruppen uppvisar en klar övervikt av kvinnliga doktorander. I och med sammanslagningen i IKE har litteraturvetenskapen kommit att ingå i en större tvärvetenskaplig forskningsmiljö med nya former av tematiska samarbeten över ämnesgränserna i form av kurser, workshoppar och tvärseminarier. Ämnet är också alltmer aktivt i den humanistiska fakultetens forskarskola. Genom den centrala positionen i den humanistiska fakultetens satsning ”Litteraturforskning som ledande forskningsområde” har litteraturvetenskapen kunnat skapa spännande och mycket produktiva möten med prominenta utländska forskare. Ett framtida utvecklingsområde är hur ämnet skall kunna fortsätta med denna höga internationella närvaro på institutionen när fakultetens satsning på litteraturforskning som ledande område upphör. Lärare, handledare och doktorander i litteraturvetenskap har därutöver aktiva akademiska nätverk, nationellt och internationellt, och har goda relationer till kulturlivet i stort. De externa och tvärvetenskapliga relationerna är alltså för närvarande en styrka i forskarutbildningsmiljön.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

Utformningen av ämnets forskarutbildning syftar till att ge doktoranderna förutsättningar att förvärva både brett kunnande inom ämnet litteraturvetenskap och systematisk förståelse av detsamma, och djupa och aktuella specialistkunskaper inom det eller de forskningssammanhang som är mest relevanta för det enskilda avhandlingsarbetet. Sammansättningen av kurser för varje enskild doktorand, liksom litteratur till individuella läskurser, föreslås oftast av doktoranden själv och diskuteras tillsammans med handledarna. Kurssammansättningen regleras formellt och följs upp årligen i ISP:en. Detta ger doktoranden möjlighet till självständig utformning av utbildningen, samtidigt som det skapar rutiner för medveten och reflekterande planering, samt ger handledarna tillfälle att kontinuerligt kontrollera och följa upp doktorandens förståelse av ämnet och progression genom utbildningen. Av det skälet är kursdelen inte strikt reglerad med avseende på specifika, namngivna kurser, utan rymmer ett stort mått av valfrihet. För att säkerställa att doktoranden uppnår examensmålet gällande förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och litteraturvetenskapens metoder i synnerhet fastslås dock i ämnets ASP att minst 15 hp av kurserna inom forskarutbildningen ska avse litteraturvetenskaplig teori och metod. I planeringen av kursdelen rekommenderas doktoranderna alltid att ta grundläggande teori- och metodkurser under det första året av forskarutbildningen. De flesta doktorander tar ytterligare kurspoäng under det första läsåret, parallellt med att forskningsplanen för avhandlingen utvecklas, preciseras och justeras i samråd med handledarna. Under de följande tre åren varvas kurser med avhandlingsarbete enligt en progressionslinje som bestäms av doktoranden och handledarna för att passa det specifika avhandlingsprojektet.

Under den aktuella femårsperioden har ämnet kunnat erbjuda ett antal teori- och metodkurser i undervisad form. Detta har varit möjligt genom att doktorandkurserna har integrerats med kurser på avancerad nivå. Den fördjupning forskarutbildningen kräver har samtidigt kunnat garanteras genom att doktoranderna förelagts ett utvidgat pensum eller en fördjupad, individanpassad examination. När till exempel kursen Litteratur, samhälle, kritik (7,5 hp) givits som doktorandkurs har doktoranden inte bara förutsatts delta aktivt i undervisningens intellektuella samtal, utan även genomföra en utvidgad examinationsuppgift där tyngdpunkten har legat på att utveckla en självständig reflexion. Erfarenheterna av detta upplägg är överlag goda: undervisade kurser stimulerar reflexionen, fördjupar förståelsen och erbjuder viktiga färdighetstränande inslag, samtidigt som den separata examinationen möjliggör att forskarutbildningsnivåns specifika lärandemål kan uppnås. Andra exempel på sådana kurser som givits under den gångna femårsperioden är: Introduktion till litterär tolkningsteori; Hermeneutisk och poststrukturalistisk litteraturteori; Narrativ teori; Litteraturens medium; Semiotik; Genusteori och litteraturvetenskap (samtliga 7,5 hp).

Nämnda teori- och metodkurser har medvetet utformats så att de täcker ett brett spektrum av ämnets aktuella metodologiska inriktningar, och ger därmed den systematiska förståelse av ämnet som examensmålen handlar om. För att doktoranderna skall få även de breda litteraturhistoriska kunskaper som är nödvändiga läser de normalt en eller flera litteraturhistoriska kurser, vilka även ges på avancerad nivå, men med särskilda examinationsuppgifter för doktorander. Hit hör kurser som: Att läsa och tolka litteraturens klassiker A, B och C; Den poetiska modernismen; samt Modernistisk 1900-

talsroman (samtliga 7,5 hp). De historiska kurserna är utformade för att säkerställa att doktoranden breddar och kontextualiserar sina kunskaper bortom den egna specialiseringen. Emellertid måste doktoranderna även få tillgång till kurser som förmedlar aktuell specialistkunskap inom deras eget forskningsområde. För att säkerställa att så blir fallet utformar ämnet individuella läskurser i direkt anslutning till doktorandens forskningsområde. I samråd med handledare eller den lärare som examinerar kursen väljer doktoranden litteraturen (ca 1500 sidor för en läskurs om 7,5 hp) så att kursen ger tillräckligt bred kunskap och förståelse inom ämnesområdet. I den mån dessa läskurser bedöms ha relevans även för framtida doktorander adderas de i efterhand till ämnets kursbank. Ämnet har på så sätt ackumulerat en kursbank som för närvarande omfattar tolv läskurser. Exempel på kurser som nyligen införlivats i kursbanken är: Theodor W. Adornos estetik och Gilles Deleuzes estetik.

För att kunna erbjuda doktoranderna ett brett utbud av undervisade kurser av hög kvalitet och säkerställa att kurserna är uppdaterade och motsvarar det aktuella forskningsläget, samarbetar ämnet aktivt över såväl ämnes- som lärosätessgränser med att skapa kurser av såväl breddande som fördjupande karaktär. Ett exempel på det förra är IKE:s klassikerkursserie, där doktoranderna tillsammans med forskarstuderande från institutionens övriga ämnen närläser ett verk som haft en bestående betydelse inom humaniora, under ledning av en på ämnet specialiserad lärare. Under de senaste tre åren har kurser getts om Martin Heideggers *Konstverkets ursprung*, Judith Butlers *Genustrubbel*, Adorno & Horkheimers *Upplysningens dialektik*, Marshall McLuhans *Media* samt Beatriz Colominas *Privacy and Publicity* (samtliga 7,5 hp). Ett exempel på det senare är kursen Idéer och teorier om materialitet, som har skapats för en grupp doktorander vars avhandlingsarbeten på olika sätt integrerar aktuell teoribildning på nämnda tema.

Ämnets forskarstuderande har även möjlighet att ta kurser på fakultetsnivå eller vid andra lärosäten. Inom ramen för Humanistiska fakultetens forskarskola bedrivs vid SU sedan 2016 dels undervisning i form av teman och dels i form av fristående kurser. Varje höst startar forskarskolan två nya teman vilka i sin tur består av fyra kurser var om vardera 5 hp, vilka ges under loppet av två år. Exempel på teman som har engagerat litteraturvetenskapens doktorander är Kroppslighet i teori och praktik, Språk och makt, samt Människa och materialitet. Dessa teman har på många sätt varit utmärkta, men samtidigt har ämnet saknat ett tema som säkerställer att de doktorander som väljer att ta del av forskarskolans utbud förvärvat förtrogenhet med metodik i allmänhet och litteraturvetenskapens metoder i synnerhet. Ämnet har därför medverkat till att utarbeta temat "World literature and textual cultures" (start HT 2018) i vilket den litterära textanalysens teori och praktik kommer att ha en central roll. De fristående kurser forskarskolan erbjuder kan antingen utgöras av generiska (färdighetstränande) kurser vilka till exempel kan behandla presentationsteknik eller av kurser med en generell teoretisk eller metodologisk inriktning, som till exempel den vetenskapsteoretiska kursen Humanioras vetenskapsfilosofi (7,5 hp). Av de kurser som ämnets doktorander har möjlighet att ta utanför SU bör framför allt de historiska kurser som ges inom ramen för Nationella rådet för forskarutbildning i litteraturvetenskap (NRFL) framhållas. Dessa kurser utformas i samarbete mellan flera lärosäten och doktoranderna rekommenderas av sina handledare att följa dem då de medverkar till att säkerställa att de breddar sina litteraturhistoriska kunskaper. Aktuella exempel på sådana kurser är 1800-talets realism och Litteraturvetenskapliga perspektiv på bok- och mediehistoria (båda 7,5 hp). I skrivande stund planeras för en NRFL-kurs om medeltida litteratur vid SU under höstterminen 2018. Därutöver finns även möjligheter att ta kurser vid utländska lärosäten, och få dem omsatta till kurspoäng i forskarutbildningen.

Examinationen av kurserna är, vid sidan av undervisningens lärandeaktiviteter, det centrala pedagogiska momentet i utbildningens kursdel. För att säkerställa att doktoranderna uppnår de examenmål som rör kunskap och förståelse arbetar ämnet med individanpassade examinationsuppgifter, där doktoranderna inte enbart förväntas redovisa sin kunskap och förståelse om kursens ämne på ett allmänt plan, utan även förväntas utveckla den genom aktiva och självständiga tillämpningar. Detta innebär som regel att examinationsuppgiften vinklas mot doktorandens eget avhandlingsämne, där exempelvis kursens aktuella teorier eller metoder ska omsättas och göras operativa på ett bekant empiriskt material. Så får till exempel den doktorand som läser den ovan nämnda kursen Introduktion till litterär tolkningsteori i uppgift att formulera och genomföra ett

tolkningsarbete i anslutning till sitt eget avhandlingsmaterial, även om den egna avhandlingen inte är primärt tolkningsteoretiskt inriktad. Den doktorand som läste klassikerkursen om Adorno & Horkheimers *Upplysningens dialektik* fick på motsvarande sätt i uppgift att formulera ett kritiskt perspektiv på, eller en kritisk fråga till sitt avhandlingsobjekt med hjälp av något av de begrepp som verket diskuterar. Ett examinationsvillkor var även att doktoranden skulle hålla ett muntligt upplägg om detta under kursens gång. Genom att arbeta på detta sätt kopplas examinationens lärandeprocess till examensmålen, samtidigt som kursdelens examination görs produktiv för den parallella lärandeprocess som utgörs av arbetet med doktorsavhandlingen. För examinationen av kurserna ansvarar studierektor för forskarutbildningen eller av en för kursen särskilt utsedd examinator.

Sammantaget bidrar de ämnesinterna, institutionsinterna, fakultetsbaserade och nationella kurser som ämnets forskarstuderande erbjuds till att säkerställa att doktoranderna förvärvar kunskap om och förståelse för det bredare humanistiska forskningsfält som litteraturvetenskap är en del av. Kursutbudets bredd inom och utanför ämnet litteraturvetenskap utvärderas kontinuerligt i handledarkollegiet och i IKE:s studierektorskollegium.

Doktorandernas allmänna kunskap och förståelse för ämnets empiri, teori och metod säkerställs också genom att doktoranderna aktivt följer de litteraturvetenskapliga doktorand- och forskarseminarier (det vill säga ämnets Högre seminarium, som vid behov kompletteras av Barn- och ungdomslitteraturseminariet, Äldretextseminariet, samt Tvärseminariet (se *Forskarutbildningsmiljö*)). Doktorandens engagemang i seminariet är fastställt i ASP:en och preciseras i den institutionsgemensamma *Lathund för forskarutbildningen*: doktoranden ska följa seminariet, successivt presentera egen avhandlingstext samt åta sig opponentuppdrag och andra seminarieuppdrag. Seminariet hålls regelbundet, i genomsnitt tre till fyra gånger per månad under terminstid. Verksamheten består av *textseminarier* där kapitel ur doktorandernas avhandlingsarbeten presenteras och granskas; *litteraturseminarier* där aktuell vetenskaplig litteratur, ofta med fokus på nyare teoretiska verk, läses och diskuteras; *temaseminarier* där doktoranderna fördjupar sig i ett tema eller problemområde som ska behandlas i en aktuell workshop (se *Färdighet och förmåga*); och *forskningspresentationer* där inbjudna seniora, nationella eller internationella forskare presenterar sin forskning. Ambitionen är att samla doktorander och disputerade forskare från lokala, nationella och internationella forskningssammanhang (se *Forskarutbildningsmiljö*). I likhet med många andra miljöer har ämnet emellanåt haft svårt att uppnå den kritiska massa som är önskvärd vid seminarierna. I utvecklingssamtal med doktoranderna har det framkommit en önskan om ökad närvaro av disputerade forskare vid Högre seminarier. Efter diskussion av problemet i handledarkollegiet har uppslutningen bland seniora forskare ökat under läsåret 2017/2018.

Kursläsning och avhandlingsarbete är visserligen forskarutbildningens examinerande delar, men seminariet är den gemensamma mötespunkt och arbetsform i vilken doktoranderna kontinuerligt övar och utvecklar sina litteraturvetenskapliga kompetenser. Den nyantagna doktorandens första möte med seminariet äger rum i samband med terminens introduktionsseminarium, som fyller en informerande och återkopplande funktion. Därefter förutsätts den nyantagna att presentera sin avhandlingsplan för seminariet. Från denna punkt och framåt kommer seminariet att vara doktorandens viktigaste sammanhang och den plats där avhandlingsarbetets lärandeprocess tar konkret form. För den enskilda doktoranden innebär det dels att hen kommer att presentera sitt eget arbete i enlighet med en förutbestämd gång – från utkast, via kapitel och halvtidsseminarium, fram till slutseminarium – dels att hen kommer att inbegripas som opponent, läsare och granskare av andras arbete. Seminariet fyller därmed en viktig funktion i utbildningens säkerställande av de examensmål som har med teori och metod att göra: seminariet är platsen där man kontinuerligt tränas i ämnets metodik och där man genom att engagera sig i andras arbete utvecklar en metodologisk bredd. Doktorandens kompetensutveckling under forskarutbildningens gång följs upp i de handledarsamtal som alltid följer på framlägg vid seminariet samt i ISP.

I handledarsamtalen kontrolleras även avhandlingsprojektets progression genom att handledare och doktorand tillsammans går igenom, diskuterar och utvärderar nyskrivna utkast och kapitel. För att förtydliga de olika progressionsstegen i avhandlingsarbetet har handledarkollegiet nyligen beslutat att

införa ett så kallat halvtidsseminarium, vilket implementeras från och med HT 2018. Mot slutet av utbildningstiden kontrolleras progressionen även i samband med slutseminariet och granskningsprocessen inför disputation (se nedan). Doktorandens progression genom forskarutbildningen regleras formellt i ISP:erna, som kontrolleras, följs upp och revideras årligen av doktorand och handledare i ovan nämnda planeringssamtal. I varje ISP anges och planeras för när olika moment av utbildningen (kurser, avhandlingsskrivande, arkivbesök, textframläggning vid Högre seminariet med mera) ska genomföras. ISP:erna diskuteras även i handledarkollegiet (se *Personal*). I de fall då det uppstår frågor eller tveksamheter kring doktorandens progression meddelas det till studierektor för forskarutbildningen. Vid behov upprättas kortare ISP:er (ofta 3 månader) med detaljerade mål och krav på vad som ska genomföras. Om tveksamheter gällande progressionen kvarstår följer studierektor upp frågan med ämnesansvarig och/eller prefekt och återkopplar sedan till handledare och doktorand. Denna rutin syftar till att kontrollera varje doktorands progression genom forskarutbildningen, och säkerställa att hen ges goda förutsättningar att kunna genomföra utbildningen inom planerad tid. Rutinen kring ISP:en stipulerar även nödvändiga åtgärder och återkoppling av resultat i de fall då det uppstår problem med progression eller tidsplan.

Kvaliteten på de avhandlingar som går till disputation säkerställs genom IKE:s gemensamma rutin för granskning inför disputation. Avhandlingstexten skall granskas av en eller flera av huvudhandledaren i samråd med doktoranden utsedd opponent/er vid ett obligatoriskt slutseminarium. Därpå bearbetar doktoranden i samråd med handledarna avhandlingstexten med utgångspunkt i slutseminariets och opponentens/ernas synpunkter, varvid manuset sedan i sin helhet skall godkännas för vidare granskning av doktorandens huvudhandledare. Slutligen ska manus slutgranskas av en av prefekten i samråd med studierektorn för forskarutbildningen särskilt utsedd granskare inom ämnet. Denna granskning protokollförs, och förslag om tillstyrkan eller avslag motiveras av granskaren. Med utgångspunkt i resultatet av slutgranskningen fattar prefekten i samråd med huvudhandledaren beslut om disputation ska tillrådas eller avrådas. I de fall slutgranskningen leder till en avrådan ska doktoranden få skriftlig information om vilka justeringar som måste göras innan det kan bli aktuellt med disputation. När doktoranden har reviderat avhandlingsmanuset kontrollerar huvudhandledaren att arbetet är genomfört på ett tillfredsställande sätt. Därefter fattar prefekten i samråd med huvudhandledaren ånyo beslut om tillrådan eller avrådan. Granskningen sker i bägge stegen med utgångspunkt i de krav på avhandlingen som stipuleras i ASP:en.

Den slutgiltiga kvalitetsgranskningen av avhandlingen sker vid disputationen, som följer Humanistiska fakultetens anvisningar och riktlinjer för disputationer.

Sammanfattningsvis arbetar ämnet med uppfyllandet av examensmålen avseende kunskap och förståelse genom att:

- Erbjudna såväl breddande som fördjupande kurser både internt och i samarbeten med andra ämnen och lärosäten.
- Individanpassa kursernas examinationsuppgifter så att de stödjer kursernas lärandemål och ASP:ens examensmål.
- Kontinuerligt utvärdera kvaliteten på kursutbudet i handledarkollegiet och studierektorskollegiet.
- Låta Högre seminariet vara forskarutbildningens nav och den plats där doktoranderna kontinuerligt tränas i metodik genom framläggning av egna och läsning samt granskning av andras arbeten.
- Stipulera doktoranders närvaro vid Högre seminariet och arbeta aktivt för en ökad seminarieaktivitet bland professorer och lektorer.

Måluppfyllelse och progression genom utbildningen kontrolleras och följs upp genom:

- Regelbunden individuell handledning.
- Reglering av utbildningens innehåll och tidsplan i ISP:en.

- Årliga individuella planeringssamtal i samband skrivandet av ISP som rapporteras och följs upp i handledarkollegiet. Om planen inte följs: uppföljning, rapportering och återkoppling till studierektor samt vid behov ämnesansvarig och/eller prefekt.
- Tydliga krav på regelbunden framläggning av avhandlingskapitel.
- Halvtidsseminarium för att säkerställa progression samt slutseminarium i forskarutbildningens slutfas för att kontrollera måluppfyllelse.
- En institutionsgemensam, fastställd granskningsrutin av avhandlingsmanus och formell beslutsprocess inför disputation.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Forskarutbildningens individuella utformning ger doktoranderna möjlighet att öva sin förmåga att planera och självständigt genomföra en större forskningsuppgift. Varje aktiv doktorand har rätt till en egen arbetsplats på institutionen med tillgång till biblioteksresurser och nödvändig utrustning för att kunna genomföra utbildningen (se *Doktorandperspektiv*). Arbetsplatsen i kombination med forskningsmiljön (se *Forskarutbildningsmiljö*), där ämnets Högre seminarium är det centrala forumet, utgör den grundläggande infrastruktur som är en förutsättning för att doktoranden ska kunna nå utbildningens mål inom utsatt tid.

Doktoranden får kontinuerligt stöd i planeringen och genomförandet av utbildningen av två handledare (se *Personal*). Planeringen formaliseras i ISP:en och diskuteras i de årliga planeringssamtalen. Där kontrolleras att doktorandens kursläsning och avhandlingsarbete med tillhörande regelbundna framlägg på seminariet planeras och bedrivs i enlighet med de tidsramar utbildningen stipulerar. Doktorandernas progression följs noga av handledarkollegiet, som varje termin går igenom samtliga avhandlingsprojekt för att fånga upp eventuella svårigheter eller problem.

Doktorandens förmåga till vetenskaplig analys samt till kritisk, självständig, kreativ och vetenskapligt noggrann formulering av frågeställningar, planering och genomförande av forskningsuppgifter examineras såväl genom kurser som genom avhandlingsarbete. Vad gäller kurserna är det den individanpassade examinationsform som beskrivits ovan (se *Kunskap och förståelse*) som säkerställer att doktoranden förvärvar de färdigheter och förmågor som krävs för examen. Avhandlingsarbetet examineras genom disputation, där doktoranden offentligt försvarar sin avhandling, och bedöms av en betygsnämnd. Utöver dessa examinationsmoment arbetar ämnet med andra moment där doktorandens färdighet och förmåga att planera och bedriva forskning inom givna tidsramar tränas. Ett viktigt sådant moment under den aktuella tidsperioden är en serie workshoppar där en begränsad analysuppgift (i anslutning till avhandlingsämnet) planeras och genomförs inom relativt snäva tidsramar. Doktoranderna har därmed fått möjlighet att öva sig i färdigställande av text i ett mindre format. Den

underliggande tanken är att doktorander som ackumulerar goda erfarenheter av att färdigställa kvalificerade uppgifter i ett mindre format kommer att ha lättare att göra detta i även i ett större format. Vid sidan om att vara ett stöd för uppnående av det examensmål som består i att slutföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar har dessa workshoppar även varit ett sätt att låta doktoranderna träna praktiska färdigheter och förmågor såsom att presentera och diskutera sin forskning muntligt med auktoritet. Workshopparna har alla kretsats kring ett aktuellt teoretiskt problem som samtidigt bedömts ha generell räckvidd. Ämnen som hittills behandlats är ”subjektet”, ”materialitet” och ”kontextens gränser”. De har samlat ett flertal av ämnets doktorander, vilka har presenterat inlägg i direkt anslutning till sina egna avhandlingsprojekt och diskuterat dessa under ledning av och med direkt respons från inbjudna nationella och internationella seniora forskare. Deltagandet i workshopparna har varit frivilligt och de har överlag varit mycket uppskattade. I sin återkoppling (i form av utvecklingssamtal och introduktionsseminarier) har doktoranderna signalerat att en workshop per läsår är lagom, givet IKE-miljöns rika utbud av seminarier, workshoppar och gästföreläsningar. Under vårterminen 2018 genomförs därför ingen workshop.

Flera av de valfria kurserna innehåller moment som syftar till att ge doktoranderna färdighet och förmåga att presentera och diskutera forskning såväl muntligt som skriftligt i ett bredare sammanhang, liksom att bidra till andras lärande. Ämnets val att låta doktorandanpassa vissa kurser på avancerad nivå är här centralt: lärarledd undervisning underlättar det aktiva deltagande från doktorandernas sida som ger övning i att muntligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat. Även IKE:s klassikerkurser har haft muntliga upplägg av doktoranden som en given del av examinationen (se exemplet kursen Upplysningens dialektik under *Kunskap och förståelse*). Inom ramen för utbildningen finns även möjligheten att gå universitetspedagogiska kurser om sammanlagt 7,5 hp, där muntlig presentationsteknik utgör ett särskilt kursmoment. De flesta doktorander tar under sin forskarutbildning några av dessa kurspoäng. Att de färdighetstränande momenten på detta sätt integrerats i litteraturvetenskapliga teori- och metodkurser, IKE:s doktorandkurser och SU:s högskolepedagogiska kurser innebär att ämnet genom examination säkerställt att doktoranden behärskar att muntligt och skriftligt presentera och diskutera forskning. Vid sidan av detta tillkommer även särskilda satsningar på färdighetstränande utbildningsmoment eller workshoppar inom ramen för Humanistiska fakultetens forskarskola (se *Kunskap och förståelse*). Under vårterminen 2018 arrangerades till exempel en tvådagars färdighetstränande workshop på temat ”Publication matters! Doctoral student workshop on publication strategies”. Studierektor för forskarutbildningen informerar fortlöpande ämnets doktorander om dessa satsningar och uppmuntrar till deltagande.

Forskarutbildningen tränar doktorandens förmåga till dialog med vetenskapssamhället genom att doktoranden redan under den första terminen presenterar och diskuterar sin forskningsplan på Högre seminariet och får återkoppling från såväl doktorandkollegor som disputerade forskare, och därefter genom de regelbundna textseminarierna som är en återkommande övning i vetenskaplig dialog, samt genom slutseminariet som till formen liknar disputationen. Doktoranderna uppmanas vidare av sina handledare att delta i relevanta nationella och internationella konferenser. I den mån det är möjligt är handledare eller andra seniora forskare med och lyssnar på doktoranden, som därefter kan få återkoppling och en konstruktiv respons på sitt framträdande. Doktorandernas deltagande i internationella sammanhang varierar. Några doktorander har ett större mått av internationell rörlighet, medan andra har avhandlingsprojekt med starkare nationell förankring. För att säkerställa att doktoranderna under sin forskarutbildning kommer i kontakt med internationell forskning, bjuder institutionen kontinuerligt in internationella forskare till gästföreläsningar och workshoppar, där doktorander tränas i att både muntligt och skriftligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället (se ovan samt *Forskarutbildningsmiljö*). Varje doktorand tilldelas därutöver expensmedel på sammanlagt 40 000 kr under hela utbildningen, som möjliggör aktivt deltagande vid nationella eller internationella konferenser som passar deras egna forskningsprofiler. Användningen av expensmedel godkänns av IKE:s forskningssekreterare och regleras i ISP:en. Doktorander uppmuntras även att söka medel ur externa stipendiefonder, och stötts med intyg och rekommendationsbrev där så krävs.

Dialog med samhället i övrigt påbörjas inte sällan under utbildningens gång. Litteraturvetenskapen har historiskt haft nära till kulturjournalistiken och dagspressens litteraturkritik, och vid SU innebär närheten till huvudstadens kulturliv att också doktorander ges ett brett spektrum av publiceringsmöjligheter (se *Arbetsliv och samverkan*). Ämnets doktorander uppmuntras av sina handledare att medverka i tidskrifter eller på kultursidor där de kan föra fram sina forskningsresultat i populär form, eller engagera sig i den aktuella kulturdebatten. Underlag för sådana publikationer kan till exempel vara examensuppgifter från individuellt utformade läskurser eller papers från workshoppar. Publiceringen av den färdiga avhandlingen, som inom litteraturvetenskapen hittills normalt haft formen av en monografi, innebär ofta en fortsättning på denna dialog. För de doktorander som inte publicerar sig i tidskrifter eller tidningar under utbildningens gång utgör den färdiga avhandlingen det väsentliga bidraget till dialogen med samhället: det faktum att ämnets intressen överlappar med kultursidesoffentlighetens gör att avhandlingar i litteraturvetenskap ibland recenserar och då också kan bidra till att förnya den litterära eller kritiska debatten. Kunskapsutvecklingen inom ämnet bidrar här direkt till kunskapsutvecklingen inom andra kvalificerade professionella sammanhang. Att doktorandernas utbildning utmynnar i en examinationsuppgift som är av denna karaktär medför emellertid inte att litteraturvetenskapliga forskningsresultat per automatik kommer att läsas och diskuteras i den kritiska offentligheten. Dock bör det framhållas att potentialen finns där, att den är integrerad i utbildningen via den avslutande examinationsuppgiften, och att det i sista hand är upp till den enskilde doktoranden att med stöd av handledarna formulera sin forskningsuppgift på ett sådant sätt att potentialen låter sig realiseras.

Flertalet doktorander undervisar på grundnivå under utbildningens gång. De presenterar och diskuterar då forskning med studenter, och bidrar på så sätt till att stödja andras lärande. I undervisningen övas även doktorandens förmågor med avseende på planering och presentationsteknik. I enlighet med *Regler för utbildning och examination för utbildning på forskarnivå* vid SU, ska en doktorand som undervisar ha genomgått inledande högskolepedagogisk utbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper. Doktorander inom ämnet är även engagerade som lärare vid Senioruniversitetets kurser. Vid sidan av olika former av undervisning så bidrar även doktoranderna till andras lärande genom de obligatoriska opponentuppdragen vid Högre seminariet: att läsa, granska och diskutera varandras texter är ett centralt inslag i utbildningen och avgörande för att säkerställa att examensmålen uppnås vad det gäller färdighet och förmåga. Vidare bidrar doktoranderna till andras lärande på ett konkret plan då de ibland engageras när journalister söker expertkunskaper i sin bevakning av litterära fenomen eller priser (till exempel Nobelpriset). För kanaliseringen av sådana frågor finns en etablerad arbetsgång vid IKE, där institutionens kommunikatör har en central roll (se *Arbetsliv och samverkan*).

Forskarutbildningen ger doktoranden goda förutsättningar att bidra till samhällets utveckling genom att doktoranden förvärvar generiska färdigheter och förmågor, såsom att formulera problemställningar, självständigt genomföra och sammanfatta analyser av ett omfattande empiriskt material, att kontextualisera enskilda frågor eller fenomen i samhället i ett större historiskt och internationellt sammanhang, och att inta ett källkritiskt förhållningssätt. Forskarutbildningen i litteraturvetenskap ger mer specifikt även en fullt utvecklad textanalytisk förmåga. Dessa färdigheter och förmågor är något doktoranderna kontinuerligt tränas i genom kurser och eget avhandlingsarbete under hela utbildningen. Dessa färdigheter är av relevans för en rad professionella sammanhang: vid universitet, medieföretag, bokförlag, myndigheter, kulturarvsinstitutioner, och så vidare (se *Arbetsliv och samverkan*).

Den enskilda doktorandens progression genom forskarutbildningen med avseende på färdighet och förmåga kontrolleras och följs upp på motsvarande sätt som angivits under *Kunskap och förståelse*. Det innebär att handledarna för en aktiv diskussion med doktoranderna om deras progression och förmåga att planera, genomföra och avsluta delar av utbildningen inom givna tidsramar. Vidare diskuteras även doktorandernas framsteg vad det gäller auktoritativ presentationsteknik och diskussionsförmåga.

Sammanfattningsvis ges doktorander i litteraturvetenskap vid SU goda möjligheter att öva sin förmåga till planering och självständigt arbete inom givna tidsramar, i och med den individuella planeringen

och genomförandet av forskarutbildningen. Doktoranden stöds av två handledare, och planeringen av utbildningen formaliseras, kontrolleras och följs upp årligen med ISP:en. Doktorandens färdighet och förmåga vad gäller att planera och med adekvata metoder bedriva självständigt forskningsarbete examineras genom individanpassade kursuppgifter och disputation. För att ge doktoranderna goda förutsättningar att uppnå examensmålen arrangeras workshoppar där de tränas i färdigställande av analysuppgifter inom snäva tidsramar. Vid dessa workshoppar, samt vid Högre seminariet och kurser, övas även doktorandens förmåga till muntlig presentation. Här, liksom i undervisning på grundnivå bidrar doktoranden också till andras lärande. Tvärseminarier och workshoppar tränar praktisk akademisk kunskap, medan inbjudna föreläsare och internationella samarbeten säkerställer att doktoranderna kommer i kontakt med den internationella forskarvärlden. Expensmedel möjliggör doktorandernas deltagande i nationella och internationella konferenser. Forskarutbildningen producerar i doktorsavhandlingens form kunskap av potentiell relevans för den kritiska offentligheten, samtidigt som den ger doktoranden viktiga färdigheter av relevans för en rad professionella sammanhang. Måluppfyllelsen och progressionen genom utbildningen avseende färdighet och förmåga kontrolleras och följs upp genom handledning, ISP och årliga planeringssamtal som rapporteras och följs upp (se *Kunskap och förståelse*).

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Större delen av forskarutbildningen i litteraturvetenskap utgörs av avhandlingsarbetet (180 hp av totalt 240 hp). Avhandlingen tar form genom en process där doktoranden kontinuerligt tränas i intellektuell självständighet. Redan i ansökan till utbildningen formulerar den sökande en egen forskningsplan som redogör för det tänkta avhandlingsämnet med problemformulering, syfte, material, metodisk och teoretisk förankring, relation till aktuellt forskningsläge, samt en tidsplan för det planerade arbetet. Forskningsplanen bedöms i rekryteringsprocessen (se *Personal*) med avseende på relevans, originalitet samt genomförbarhet inom den givna tidsramen. Doktoranden har under utbildningen eget ansvar för att med handledarens stöd fullfölja och i förekommande fall justera den egna forskningsplanen. Doktoranden tränas därmed under hela utbildningen i intellektuell självständighet.

ASP:ens obligatorium för kurspoäng sätter ramarna för innehållet i forskarutbildningens kursdel, utan att kräva att doktoranden går specifika kurser. Syftet är att doktoranden även här ska tränas i intellektuell självständighet genom att i samråd med sina handledare välja kurser som bäst passar inriktningen på den egna forskarutbildningen. Även då ASP:en tycks inskränka valfriheten, genom att kräva att doktoranden ska läsa minst 15 hp litteraturvetenskaplig teori och metod, så är det snarast fråga om en riktningangivelse som i sin tur öppnar för en rad självständiga val (se *Kunskap och förståelse*). Den intellektuella självständigheten kan därutöver utvecklas genom möjligheten att utforma individuella läskurser där doktoranden i samråd med handledare, eller den lärare som examinerar kursen, väljer relevant litteratur och kommer överens om lämpliga examinationsformer. Genomgående präglas de kurser som ges inom ramen för forskarutbildningen av teoretiska, kritiska perspektiv och ett reflexivt förhållningssätt (se exempel i *Kunskap och förståelse*).

Kursdelens examinationer utgör ett centralt moment för att säkerställa att doktoranden uppnår examensmålet intellektuell självständighet. Istället för att tillämpa traditionellt kunskapskontrollerande examensuppgifter där färdigformulerade frågor skall besvaras, arbetar ämnet på forskarutbildningsnivå i möjligaste mån med individanpassade uppgifter där doktoranden uppmanas att formulera sin egen analysuppgift utifrån kursinnehållet och den aktuella litteraturen. Om möjligt ska uppgiften utföras med empirisk förankring i det egna avhandlingsmaterialet (se *Kunskap och förståelse* samt där anförda konkreta examinationsexempel). Uppgifter av denna typ, där ett på förhand givet svar saknas, befördrar doktorandens kreativitet, kritiska omdöme samt ger träning i att med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera produktiva frågeställningar. Ämnet har goda erfarenheter av detta arbetssätt. Doktorandens progression vad det gäller den intellektuella självständigheten följs upp av handledarna i de årliga planeringssamtalen och avspeglas i ISP. Resultatet av dessa diskuteras återkommande i handledarkollegiet, som även tar beslut om åtgärder i det fall progressionen skulle avstanna. Progressionen följs upp även genom halvtidsseminarium och slutseminarium samt granskningsprocessen inför disputation.

Ämnet stimulerar genom sin förankring i textstudier och estetisk teori till träning i självständighet och kritisk reflexion. Litteraturvetenskap är en analytisk och kritiskt reflekterande humanistisk disciplin, som utöver inomvetenskapliga textanalytiska metoder använder sig av teorier och metodologiska modeller från ett tvärvetenskapligt fält. Detta ställer fortlöpande krav på såväl vetenskaplig självständighet som fördjupad insikt och förmåga att värdera möjligheter och begränsningar hos skilda vetenskapliga perspektiv i relation till en föränderlig litteraturvetenskaplig empiri.

Värderingsförmågan uppövas successivt under utbildningen, såväl i det egna avhandlingsarbetet som vid granskning av doktorandkollegornas seminarier, i seminariediskussioner, kursläsning samt vid deltagande på vetenskapliga konferenser. Seminariet är särskilt viktigt i detta hänseende och seminariet är av samma skäl föremål för ett återkommande utvecklingsarbete inom ämnet. Ämnets introduktionsdag till HT 2018 kommer till exempel att ägnas åt frågan om ”Det goda seminariet”. I sådana återkommande ”seminarier om seminarier” (ett seminarium på detta tema hölls även vårterminen 2015) aktualiseras också frågor om vetenskapens roll i samhället och doktorandernas ansvar för och användningen av den kunskap de producerar. Ett exempel på en fördjupande diskussion om vetenskapens roll och angelägenhet var IKE:s doktoranddag vårterminen 2017, som på ämnets initiativ ägnades frågan om ”Den angelägna avhandlingen”. Centrala frågor för dagen var: Vad gör en avhandling angelägen? Hur når man ut till den kritiska offentligheten med sin forskning? Vilken roll har den humanistiska vetenskapen i det offentliga samtalet? Under doktoranddagen reflekterade doktoranderna över dessa frågor tillsammans med inbjudna kulturredaktörer, författare och konstnärliga forskare. Särskilda satsningar som denna har varit viktiga för att bryta ut och explicit belysa en typ av frågor som annars ligger latent i den litteraturvetenskapliga forskarutbildningens kursdel och då främst inom teori- och metodkurserna. Sedan snart fem decennier handlar litteraturvetenskaplig teori i hög grad om att undersöka de (sociala, lingvistiska, mediala, genusmässiga, etc.) villkor som möjliggör något sådant som ett litterärt objekt, och i förlängningen även om att reflektera över om, och i så fall på vilket sätt, en vetenskap om detta objekt är möjlig. Detta självreflexiva drag i den samtida litteraturteorin reser med andra ord frågor om vetenskapens möjligheter och begränsningar och leder i förlängningen doktoranden till att reflektera över sitt eget ansvar för bruket av densamma. På denna punkt kommer teori- och metodkurserna oundvikligen i kontakt med avhandlingsarbetet, som är det moment där doktoranden i praktiken ska besvara dessa frågor. I den meningen utgör teori- och metodkurserna och avhandlingen de konkreta delar av utbildningen där ämnet genom examination säkerställer att doktoranden når en fördjupad insikt om vetenskapens roll i samhället.

Utbildningen lägger stor vikt vid vetenskaplig redlighet och akribi. Doktoranderna tränas fortlöpande i detta, dels genom det egna avhandlingsarbetet, dels i läskurserna som oftast examineras skriftligt, men framför allt i det kollektiva granskningsarbetet av framlagda utkast och kapitel vid Högre seminariet. Detta granskningsarbete rör inte bara teoretiska eller metodologiska frågor, utan tar alltid även sikte på hur det enskilda utkastet eller kapitlet hanterar tidigare forskning, med fokus på vetenskaplig redlighet och akribi. Detta är särskilt viktigt i en disciplin som litteraturvetenskap där empirin till skillnad från vissa andra humanistiska discipliner ofta redan är bekant (dvs. ämnets *kanon*). Det i sin tur gör att

tidigare forskning kan vara mycket omfattande och att frågor om hur den skall hanteras blir en lika viktig som naturlig del av seminariediskussionen. Hur yngre forskare ska profilera sig mot äldre blir av samma skäl även ett viktigt inslag i handledningen: hur ska doktoranden nyttja tidigare forskning utan att varken förminska dess förtjänster eller fördolt återupprepa dess resultat? Till detta kommer frågan om hur doktorander ska hantera sina egna eventuella tidigare publicerade resultat, utan att riskera självplagiering. SU formulerade 2016 riktlinjer för doktorander avseende referens till tidigare, eget publicerat material. Lärosätet har centrala riktlinjer för hantering om frågor av vetenskaplig oredlighet och ett etiskt råd som kontaktas för utredning, skulle misstanke om vetenskaplig oredlighet uppstå.

Uppföljning och återkoppling vad gäller intellektuell självständighet, samt vetenskaplig redlighet och akribi, sker kontinuerligt i handledning, genom att doktoranden lägger fram text för granskning på Högre seminariet, i samband med granskningsprocessen inför disputation och ytterst vid disputationen (se *Kunskap och förståelse*).

Litteraturvetenskap är en disciplin som i normalfallet har den litterära texten som sitt primära objekt. Detta medför att persondata eller annan typ av känslig information om nu levande personer sällan berörs. I den mån etikfrågor ändå aktualiseras i respektive avhandlingsprojekt, så behandlas de i handledningssituationen och diskuteras när doktoranden lägger fram text på Högre seminariet. Förmågan att göra forskningsetiska bedömningar tränas också vid granskning och bedömning av doktorandkollegors texter på Högre seminariet, där doktoranderna övas i att ge och ta konstruktiv kritik.

För de doktorander som har särskilda behov av eller önskemål om att fördjupa eller bredda sig angående forskningsetik och vetenskapens roll i samhället, erbjuder Humanistiska fakulteten en tvärvetenskaplig kurs på forskarutbildningsnivå Vetenskaplighet och forskningsetik (7,5 hp). SU:s Avdelning för forskningsstöd, en resurs för såväl doktorander som disputerade forskare, ger bistånd om behov av etikprövning skulle föreligga, samt ger information om etik generellt och vid ansökningar av externa medel. SU erbjuder också centrala stöddokument, information och seminarier om etikfrågor i forskningen.

I ämnet litteraturvetenskap, sammanfattningsvis, utgör avhandlingsarbetet den viktigaste grunden för doktorandens träning och utveckling i intellektuell självständighet och god värderingsförmåga. Ämnets karaktär ställer fortlöpande krav på såväl vetenskaplig självständighet som fördjupad insikt och förmåga att värdera möjligheter och begränsningar hos skilda vetenskapliga perspektiv i relation till en föränderlig litteraturvetenskaplig empiri. Vidare arbetar ämnet med uppfyllelse av examensmålen avseende värderingsförmåga och förhållningssätt (i) genom att utforma kursdelens examination på ett sätt som tränar doktoranden i intellektuell självständighet och (ii) genom att utforma Högre seminariets verksamhet på ett sådant sätt att doktoranden kontinuerligt tränas och prövas i intellektuell självständighet, värderingsförmåga vetenskaplig redlighet samt förståelse för vetenskapens roll i samhället. Lärosätet erbjuder en rad stödfunktioner i form av kurser, seminarier och dokument på temat etik. Måluppfyllelsen och progressionen genom utbildningen avseende värderingsförmåga och förhållningssätt kontrolleras och följs upp genom handledning, planeringssamtal och ISP, i handledarkollegiet, samt i Högre seminariet, halvtidsseminariet, slutseminariet och i granskningsprocessen inför disputation (se *Kunskap och förståelse*).

Utformning, genomförande, resultat

Jämställdhet

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Jämställdhet är centralt i SU:s verksamhet som statlig myndighet, vilket präglar institutionens arbete i stort och därigenom även utbildningen på forskarnivå i litteraturvetenskap. Lärosätets och ämnets uttalade policy är att alla anställda och studenter ska behandlas lika och bemötas med respekt oavsett ålder, kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning eller funktionshinder. Enligt IKE:s likabehandlingsplan ska diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling motverkas genom upprättande av handläggningsordning. Dessa handläggningsordningar kommuniceras via institutionens hemsida jämte kontaktuppgifter för IKE:s likabehandlingsombud, prefekt och SU:s jämlikhetssamordnare.

Under vårterminen 2018 har ett lokalt Råd för arbetsmiljö och lika villkor (RALV) bildats vid IKE, efter rektors inrättade av ett centralt RALV-råd och beslut om att det även ska finnas lokala grupper på institutionsnivå. Hur denna nya organisation kommer att fungera, återstår att följa upp och utvärdera. Den rådande likabehandlingsplanen är upprättad av den tidigare gruppen för jämställdhet och likabehandling, och omfattar områden som anställningar, föräldraskap och studentrekryteringar. Förutom det lokala RALV-rådet finns vid IKE också arbetsmiljöombud med representanter för de olika ämnena.

I ämnets seniora forskarkollegium kan det noteras en rent kvantitativ jämställdhet mellan könen. Bland tillsvidareanställda lektorer är fler män, men bland professorerna är fler kvinnor, så sammantaget blir könsfördelningen jämn. Könsfördelningen har emellertid skiftat under de senaste åren på grund av pensionsavgångar, då manliga professorer tidigare var i majoritet. De två senaste tillsatta professorerna är båda kvinnor. Ett antal både kvinnliga och manliga docenter förväntas söka befordran till professor inom kort.

I Likabehandlingsplanen är inskrivet att jämställdhetsaspekter ska beaktas gällande fördelning av ledningsfunktioner och ansvarsuppdrag. Förtroendeuppdrag så som forskningsansvarig, ämnesansvarig och studierektor för forskarutbildningen, innehåller för närvarande alla av kvinnor. Men även här har ett skifte skett under det senaste läsåret. Förtroendeuppdrag är i allmänhet begränsade till en tidsperiod på tre år, vilket ska verka till en kontinuerlig variation och spridning, både när det gäller ansvarsfördelningen i kollegiet och representativitet med avseende på kön.

För att forskarkollegiet ska kunna fungera på jämlika villkor, och då även tjäna som förebild för doktorander och nydisputerade forskare, eftersträvar ämnet en jämn könsfördelning i kollegiet. Enligt den senaste Likabehandlingsplanen ska därtill en diskussion om doktorandhandledning ur likabehandlingsperspektiv initieras på IKE, och en halvdags-workshop på detta tema kommer därför att arrangeras den 23 augusti 2018 under ledning av Ulrike Schnaas från Enheten för universitetspedagogik vid Uppsala universitet.

Ser man till könsfördelningen bland disputerade doktorander i litteraturvetenskap mellan 2014 och 2018 (se tabell 1b), är 53 % kvinnor och 47 % män. Av doktorander antagna och registrerade vårterminen 2018 (se tabell 1a) är antalet kvinnor avsevärt större (74 % mot 26 %). En bidragande

orsak är att tre nu aktiva doktorander har antagits med stöd av Ahlström-Terserus stiftelse, som bara ger stipendier till kvinnliga doktorander. Könsfördelningen har uppmärksammats i handledarkollegiet senast i samband med utlysningen av nya doktorandanställningar under vårterminen 2018. Möjligheten till positiv särbehandling av eventuella jämbördiga sökande till förmån för män, har diskuterats. Antagningsprocessen är i skrivande stund inte avslutad.

Könsfördelningen inom forskarutbildningen motsvarar förhållandena på grund- och avancerad nivå, där kvinnliga studenter är i majoritet, i linje med förhållandet inom högre humanistisk utbildning i stort. Ett av målen i IKE:s Likabehandlingsplan är därför att verka för breddad studentrekrytering. Inom grundutbildningen finns det dock gott om manliga förebilder för studenterna genom manliga lärare, det gäller även för masterprogrammet och seminarierna på avancerad nivå, för vilka en manlig lektor ansvarar.

När det gäller beaktande av jämställdhetsperspektiv i utbildningens upplägg, inskräper Likabehandlingsplanen att IKE ska vara en institution som underlättar för anställda att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. Personalansvarig bistår med information om hur VAB registreras i det personaladministrativa systemet Primula och räknar ut så att detta bokförs i varje doktorands ISP för att säkerställa att ingen nettostudietid går till spillo. I Likabehandlingsplanen stipuleras att seminarier och undervisning normalt ska förläggas till dagtid: ej före 9.00 eller efter 17.00. Högre seminariet, Tvärseminariet, Äldretextseminariet samt Barn- och ungdomslitteraturseminariet är som regel schemalagda mellan 15 och 17. Tiden kan dock vid behov anpassas efter deltagarna. Det är en tid då barn ofta hämtas på dag- och fritidshem, och det händer att seminarier därför flyttas till tidigare på dagen. Några doktorander har haft sin undervisning förlagd till kvällskurser, schemalagda mellan 18 och 20.

Därtill är en god seminarieverksamhet en central del av forskarutbildningen. Seminariet kan vara en plats för konkurrens och hierarkier, talarordningar och outtalade regler, och i en diskussion om det välfungerande och demokratiska seminariet är frågor om jämställdhet och likabehandling centrala. Höstens upptaktsmöte för litteraturvetarna har "det goda seminariet" på programmet, med inbjudna externa föreläsare från andra ämnen och högskolor i landet. Genusteoretiska frågor aktualiseras löpande inom Högre seminariet. Därtill har beslut fattats om att ett seminarium per termin ska ha ett uttalat genusteoretiskt fokus.

I de hittillsvarande diskussionerna om utvecklingen av det Högre seminariet blir det tydligt att dess roll har förändrats i den vidgade forskarutbildningsmiljön på IKE men också inom akademien i stort, i takt med ökande tvärvetenskapliga samarbeten och internationalisering. Då det finns en risk att doktoranderna splittras och stressas av det rika utbudet, är det viktigt att handledaren aktivt erbjuder stöd och vägledning när det gäller prioriteringar och planering, något som löpande diskuteras i handledarkollegiet. Inom doktorandkollektivet har stresshantering varit en fråga som uppmärksammats, bland annat under en doktoranddag (se *Doktorandperspektiv*). Även när det gäller prestationskrav är det angeläget att föra in ett jämställdhetsperspektiv, då vi har kunnat notera en sjukskrivningsproblematik hos de kvinnliga doktoranderna i synnerhet. Alla sjukskrivningsfall är inte direkt relaterade till forskarutbildningen och arbetsmiljön, men är sammantaget att betrakta som allvarliga varningssignaler, varför "stress" är något som uppmärksammas både när det gäller doktorandernas arbetsmiljö och på arbetsplatsen som helhet. Hänsyn har därför tagits till detta när det gäller planeringen av seminarietillfällen med Högre seminariet (se *Forskarutbildningsmiljö*).

I ämnet litteraturvetenskap finns idag en hög genusteoretisk kompetens bland lärare, forskare och doktorander, delvis som ett resultat av en satsning på att stärka den genusteoretiska kompetensen under de senaste två åren. Ett lektorat med inriktning på genus har tillsatts 2018, en kompetens som har kommit forskarutbildningen till del bland annat i form av handledarresurser. Ett aktivt bejakande av genusfrågor har i förlängningen också inflytande på handledarkollegiets diskussioner och beslut, vilket är viktigt inte minst när det gäller doktorandantagning. Därtill har en av de externa handledarna (se tabell 2) rekryterats på grund av sin genusteoretiska expertis. På kandidatnivå ges för närvarande varje termin kursen Genusteoretisk litteraturvetenskap (7,5 hp) som valbar tematisk fördjupningskurs.

Inom fördjupningen skriver man sedan en kandidatuppsats. På avancerad nivå ges sedan vårterminen 2017 kursen Genusteori och litteraturvetenskap (7,5 hp) med undervisning varje vårtermin, och som även kan anpassas för doktorander.

För närvarande finns inget obligatoriskt kursmoment som säkrar jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen, mycket på grund av att det i ASP:en inte finns några namngivna obligatoriska kurser. Enligt ASP:en ska 15 hp utgöras av obligatoriska kurser i litteraturvetenskaplig teori och metod. Kurserna ska godkännas av huvudhandledaren innan de påbörjas. De väljs så att doktoranden förvärvar både brett kunnande inom forskningsområdet och systematisk förståelse av detsamma, samtidigt med djupa och aktuella specialistkunskaper inom de forskningsområden som är mest relevanta för doktorandens eget avhandlingsarbete. Det innebär att exempelvis den ovan nämnda kursen Genusteori och litteraturvetenskap (7,5 hp) kan ingå i denna obligatoriska del, men också andra valbara kurser där jämställdhetsperspektiv aktualiseras, så som genusvetenskapliga perspektiv och problemställningar i kurserna Introduktion till litterär tolkningsteori (7,5 hp), Narrativ teori (7,5 hp) och Litteratur, samhälle, kritik (7,5 hp). Under läsåret 2016–2017 gavs kursen Making Trouble with "Gender Trouble" (7,5 hp), som innebar en närläsning av Judith Butlers *Gender Trouble* (1990). Denna valbara kurs kunde då utgöra en del av de obligatoriska kurserna i litteraturvetenskaplig teori och metod. Därtill finns genusteoretiska inslag i andra kurser som kan läsas inom ramen för forskarutbildningen, som exempelvis Modernistisk 1900-talsroman (7,5 hp).

Ett av institutionens fyra ämnesöverskridande forskningsfält, så kallade tvärområden (se *Forskarutbildningsmiljö*) är genus. Tvärområdena samlar doktorander och seniora forskare till seminarier, workshoppar och konferenser med inbjudna forskare. Exempel på forskare med koppling till genusteori som varit inbjudna till IKE är Amelia Jones och J. Halberstam. Till vårterminen 2019 planeras besök av Robyn Warhol och Susan S. Lanser. Utöver en ämnesöverskridande plattform för genusteori vid IKE har ett särskilt genusseminarium i litteraturvetenskap initierats där man planerar för ett möte per termin med början höstterminen 2018. Vid SU finns därtill Genusakademien som samlar genusforskare från alla vetenskaper, och i vilken en av ämnets doktorander varit aktiv. Därtill finns det tvärvetenskapliga Queerseminariet knutet till genusvetenskapen vid SU men öppet för alla intresserade, med en doktorand i litteraturvetenskap i arrangörsgruppen. Flera av de seniora forskarna vid institutionen bedriver forskning med genusperspektiv.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ett jämställdhetsperspektiv inte ingår som obligatoriskt kursmoment i forskarutbildningen i litteraturvetenskap, men finns förankrat med en stark ställning i utbildningens ramverk och forskarutbildningsmiljön i ämnet, vid IKE, och vid lärosätet i stort.

Utformning, genomförande, resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

I och med sammanslagningen till IKE 2015, med ett gemensamt studierektorskollegium och IS, har det blivit möjligt att jämföra villkoren för de olika ämnenas forskarutbildningar. De ingående ämnenas

olika rutiner har synliggjorts, ämnena har kunnat lära av varandras erfarenheter för att skapa gemensamma rutiner och likvärdiga villkor för alla forskarutbildningsämnen vid institutionen. Det pågående harmoniseringsarbetet har inneburit ett antal strategiska åtgärder för att ge forskarutbildningen i litteraturvetenskap ett starkt ramverk, med transparens, målinriktning, och tydlighet, samtidigt som utbildningen skall vara flexibel och anpassningsbar till individuella behov bland doktoranderna.

Ämnets handledarkollegium, som sammanträder tre till fyra gånger per termin, är en central instans för att systematiskt kontrollera och följa upp de eventuella problem som kan uppstå i handledningen eller doktorandernas utbildning. Handledarkollegiet stämmer varje termin av progressionen i de enskilda doktorandernas arbete, och arbetar aktivt med ISP:erna. Kollegiet fungerar som ett stöd för de enskilda handledarna och utvecklar ett viktigt, kollektivt ansvarstagande för forskarutbildningen och handledningen.

Doktorandens synpunkter på utbildningen, inklusive handledningens omfattning och kvalitet, kan meddelas direkt till studierektor för forskarutbildningen, som har ansvar för att frågan tas upp i handledarkollegiet om doktoranden så önskar. En mer formaliserad kontroll av doktorandens arbete och perspektiv på utbildningen görs i samband med det årliga planeringssamtalet då ISP:en följs upp och revideras, och i de årliga utvecklingssamtal som erbjuds samtliga aktiva doktorander. I utvecklingssamtalen kan även eventuella problem med handledningen tas upp, då det aldrig är handledaren som leder doktorandens utvecklingssamtal. Doktorandernas utvecklingssamtal handhas i första hand av studierektorn för ämnets forskarutbildning, i andra hand av ämnesansvarig.

Forskarutbildningen skall normalt ta fyra år plus eventuell prolongation för institutionstjänstgöring. Efter antagningen till forskarutbildningen diskuterar studierektor för forskarutbildningen och handledarna med doktoranderna om studiernas övergripande form relativt tiden, de krav som en forskarutbildning ställer på doktoranden, och handledare och doktorand går noga igenom villkoren vid skrivandet av den första ISP:en. Vid följande ISP:er åligger det handledarna att stämma av var i utbildningen doktoranden befinner sig och att klarlägga eventuella problem som resulterar i förseningar. Doktorandens arbete relateras till den så kallade lönestegen, och arbetets progression resulterar i lönellyft.

Doktorandens arbete diskuteras och granskas på seminarier: först själva projektbeskrivningen, sedan skisser till kapitel, därpå mer utarbetade kapitel, ett (nyligen beslutat) halvtidsseminarium, och slutligen slutventilering av hela avhandlingsmanuset. Trots dessa uppföljande åtgärder kan det konstateras att ämnets doktorander i några fall har haft svårt att fullfölja sin forskarutbildning inom stipulerad tidsram. Åtgärder har då satts in, som exempelvis mer handledning, extern experthjälp, eller handledarbyte, allt i syfte att stödja doktorandens arbete. När det gäller tidsramarna för aktiva doktorander och disputerade så som de framställs i tabell 1a och 1b bör det påpekas att föräldraledighet, tjänstledighet och sjukskrivning också påverkar bilden.

Av de 23 doktorander som finns listade i tabell 1a, är 12 antagna 2014 eller senare. Dessa är alltså inom ramarna för stipulerad utbildningstid. Av de aktiva doktoranderna är sju antagna före 2014, men tre av dem har haft längre tjänst- och föräldraledigheter, och har därför pågående doktorandanställningar. Fyra av doktoranderna är inaktiva sedan ett flertal år. Av dessa har två haft doktorandanställning med början 2003, men av olika skäl inte slutfört utbildningen. 12 av de 23 doktoranderna har varit sjukskrivna i varierande perioder (vilket inte är inräknat i nettostudietiden nedan). Sammanfattningsvis befinner sig 65% av doktoranderna i tabell 1a inom ramarna för stipulerad utbildningstid, 17,5% är inaktiva, och 17,5% har överskridit stipulerad utbildningstid. Av de 15 disputerade f.d. doktorander som listas i tabell 1b, har fem genomgått utbildningen utan doktorandanställning. För dessa var den genomsnittliga utbildningstiden 20 år (median \approx 13 år). För de 10 doktorander som har haft doktorandanställning var utbildningstiden (föräldraledigheter och tjänstledigheter borträknade) i genomsnitt 8,4 år (median \approx 6,5 år), och tre av dem disputerade inom fem år.

Handledarkollegiet för en löpande diskussion om hur doktorandens arbete kan stödjas för att underlätta slutförande inom angiven tid. Som en konkret åtgärd har handledarkollegiet nyligen beslutat att införa ett halvtidsseminarium, i syfte att stödja doktorandens arbete och för att tydliggöra vikten av avhandlingsarbetets framåtskridande. Därutöver erbjuds doktoranden vid behov stöd genom att ytterligare läsare med expertkunskaper engageras, för att granska konkreta delar av avhandlingsarbetet. Handledarkollegiet har också diskuterat om det rika utbud av aktiviteter som erbjuds doktoranderna vid IKE kan bidra till stress och i förlängningen en längre utbildningstid. Ett resultat av den diskussionen är beslutet att inte anordna någon doktorandworkshop under VT 2018. Det återstår att utvärdera effekterna av detta beslut.

En systematisk granskning och uppföljning för att säkerställa forskarutbildningsmiljöns kvalitet och forskarutbildningens uppfyllande av examensmålen görs i huvudsak på följande sätt:

- Grundläggande i detta arbete är ISP:en och de planeringssamtal som genomförs vid skrivandet av de olika ISP:erna.
- Handledarkollegiet, bestående av aktiva handledare, sammanträder tre till fyra gånger per termin för att diskutera forskarutbildningen som helhet. Där ingår en diskussion om forskarutbildningsmiljön från handledarnas perspektiv.
- Frågor av större vikt eller mer allmän karaktär kan av studierektor lyftas i det institutionsgemensamma studierektorskollegiet som sammanträder två gånger per termin, där även prefekten och en doktorandrepresentant finns närvarande.
- Studierektor för forskarutbildningen genomför tillsammans med ämnesansvarig och ytterligare någon senior forskare årligen utvecklingssamtal med doktoranderna. Arbetsmiljön (socialt, fysiskt och forskningsmässigt) är en stående diskussionspunkt under dessa samtal.
- Utvecklingssamtalen följs upp i ett institutionsgemensamt möte med prefekt, övriga studierektorer och andra personer med lednings- och/eller personalansvar, för att fånga upp såväl styrkor som svagheter i doktorandernas arbetsmiljö och för att diskutera åtgärder för att komma tillrätta med eventuella problem. Arbetsmiljöarbetet sker i dialog med doktorandrådet, främst genom dess representanter i ämnets och institutionens beslutande organ, och genom arbetsmiljökommittén och skyddsombudens arbete. IKE har ett kontinuerligt arbete med den fysiska och psykosociala arbetsmiljön.
- Mer generella problem och önskemål som framkommer vid utvecklingssamtalen diskuteras på handledarkollegiet, och där bestäms hur frågorna skall handläggas och drivas vidare. Studierektorn för forskarutbildningen ansvarar för att ärendena tas upp, och redovisar för kollegiet vilka åtgärder som vidtagits. Ämnet prövade en skriftlig utvärdering 2016, men då denna inte gav annan eller mer information än utvecklingssamtalen, ser ämnet dessa som fullgoda forum för fortlöpande utvärderingar av utbildningen.
- Återkoppling till doktoranderna sker i individuella samtal mellan doktorand och handledare och/eller studierektor för forskarutbildningen. Om problemen är av mer generell art, liksom lösningarna på dem, sker återkoppling genom doktorandråd, doktorandrepresentant i ämnesråd och institutionsstyrelse. Ansvar för att återkoppling sker ligger på studierektorn för forskarutbildningen. Återkoppling sker också till andra relevanta intressenter: handledarna via handledarkollegiet, övriga lärare genom regelbundna lärarmöten, IKE:s studierektorskollegium för forskarutbildning, ämnesråd och IKE:s styrelse, liksom i förekommande fall till humanistiska fakulteten. Formerna för denna återkoppling kan vara kollegier, sammanträden eller skriftliga rapporter.

Exempel på behov, problem och åtgärder som har diskuterats under de senaste åren är:

- Behov av ökat samarbete över ämnes- och lärosätesgränser vad gäller undervisningsbelagda doktorandkurser. *Åtgärd:* inrättande av klassikerkurser (IKE), teori- och metodkurser via fakultetens forskarskola (SU), och nationella doktorandkurser.
- Bristande närvaro av seniora forskare i Högre seminariet *Åtgärd:* Ämnet har genomfört ett flertal seminarier då seniora forskare lagt fram texter under arbete, och engagerat seniora forskare som läsare av doktorandernas seminarietexter.
- Behov av fler doktorandkurser i litteraturvetenskap på institutionen. *Åtgärd:* Ämnet erbjuder och konstruerar nya läskurser för doktoranderna, utifrån deras önskemål och behov. Ämnet arbetar med att ta fram en doktorandkurs i litteraturvetenskaplig teori och metod.
- Förbättrad förmåga att färdigställa forskningsuppgifter inom givna tidsramar. *Åtgärd:* Införande av färdighetsträning vad avser färdigställande av kvalificerade analysuppgifter inom givna tidsramar. Ämnet har arrangerat flera workshoppar där både doktorander och seniora forskare har lagt fram papers för diskussion. Workshopparna har varit mycket välbesökta, intensiva och uppskattade av deltagarna.
- Problem med att egenproducerade avhandlingar, vilka sätts och formges av doktoranderna själva utan reguljärt förlagsstöd, ibland har hållit en alltför ojämn teknisk standard, som exempelvis bristande korrekturläsning eller olika typer av typografiska problem. *Åtgärd:* handledarkollegiet handlägger frågan och utarbetar, under kontakt med SU:s bibliotek, som ansvarar för universitetets tryck av avhandlingar, kontrollrutiner för doktorandens arbete med formgivning och sättning av avhandlingen.
- Behov av ökat internationellt utbyte. Samtidigt som litteraturvetenskapen tagit emot många framstående gäster, har ämnet eftersträvat att skicka doktorander till utländska lärosäten för en eller två terminers studier. *Åtgärd:* doktoranderna informeras om möjligheten till utlandsstudier redan vid introduktionsmötet, och uppmanas att tillsammans med handledare planera för en utlandsvistelse. Normalt finansieras utlandsvistelser genom stipendiemedel, som handledarna hjälper doktoranderna att söka från externa finansiärer, och doktoranden är då oftast tjänstledig från anställningen. Som en del av utbildningens självständighetsmål skall doktoranden själv ta ansvar för en utlandsvistelse genom initiativ, kontaktsökande, planering och genomförande, men med kontinuerligt stöd av handledare och andra forskare. Utlandsvistelserna syftar till att spetsa kvaliteten på doktorandens arbete, förbinda detta med den internationella forskningsfronten, varför vistelsen alltid skall knytas till doktorandens behov. De senaste terminerna har fyra doktorander studerat vid UC Berkeley, andra vid Sorbonne, Syddansk universitet och andra lärosäten. Erfarenheterna är mycket positiva, men stor vikt måste läggas vid doktorandernas placering vid andra lärosäten, så att de blir delaktiga i en bra miljö.

Sammanfattningsvis har litteraturvetenskapen vid IKE väl fungerande rutiner för att kontinuerligt följa upp och granska doktorandernas progression från antagning till disputation. Doktorandernas arbete, kvaliteten på handledningen och forskarutbildningen som helhet, liksom progressionen i den enskilda doktorandernas utbildning, diskuteras, utvärderas och följs kontinuerligt upp genom studierektorskollegium, handledarkollegium, kursutvärderingar, ISP-revision och utvecklingssamtal.

Doktorandperspektiv

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder:

Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

I ämnet litteraturvetenskap är doktorandernas erfarenheter och initiativ en nödvändig och central del av utvecklingen av utbildningen på forskarnivå. För doktoranderna inleds varje termin med ett introduktionsseminarium, lett av studierektorn för forskarutbildningen i ämnet. Där ges doktoranderna möjlighet att tillsammans diskutera terminens upplägg och komma med önskemål eller synpunkter på planering och innehåll, samt framföra önskemål om framtida aktiviteter och innehåll. Den enskilda doktorandens främsta kanal för att komma med synpunkter på den egna utbildningen och upplevelsen av miljön i stort är de årliga planeringssamtalen inför ISP-revidering, och de årliga utvecklingssamtalen. I dessa får den enskilda doktoranden redogöra (i det första fallet för handledarna och i det andra för studierektor eller ämnesföreträdare) för hur utbildningen fungerar på såväl en övergripande, kollektiv nivå som på individuell nivå. Utfallet av dessa samtal diskuteras sedan i anonymiserad form dels i ämnets handledarkollegium, dels i forskarutbildningskollegiet, där det övervägs och beslutas om åtgärder för att komma till rätta med eventuella brister eller anpassa utbildningen till doktorandgruppens aktuella behov. Beslut om åtgärder återkopplas till doktoranden av handledare eller studierektor, i samband med planerings- eller utvecklingssamtal. Sammantaget har dessa tre formella kommunikationskanaler (introduktion, planeringssamtal och utvecklingssamtal) varit en välfungerande form för att säkerställa att doktorandperspektivet på utbildningen beaktas. Vid sidan av dessa kanaler har doktoranderna möjlighet att delta i utbildningens planering och framföra synpunkter formellt via representation i ämnesrådet, i IKE:s doktorandråd och genom det via institutionens, fakultetens och lärosätets beredande och beslutande organ. Det faktum att det finns flera möjligheter till deltagande och återkoppling på flera olika nivåer är resultatet av en medveten satsning från ämnets sida på att stärka integrationen av doktorandperspektivet i forskarutbildningen.

Doktorander i litteraturvetenskap spelar en aktiv roll i att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Doktorander har exempelvis stor möjlighet att påverka utbildningens innehåll genom att i samråd med handledare och examinator skapa kurser (läskurser och seminariebaserade kurser beroende på den enskilda doktorandens lärandeprocess, se *Kunskap och förståelse*). Ytterligare ett exempel är att doktorander som önskar förlägga en del av utbildningen vid utländsk institution stöds genom förmedling av kontakter och hjälp med att söka pengar, såsom SU:s donationsstipendier, utöver doktorandens egna expensmedel om 10 000 kronor per år. Informationen om detta har formaliserats i och med det årliga introduktionsseminariet, i syfte att säkerställa jämlika möjligheter till utlandsvistelse. Där har bland annat doktorander som varit utomlands under introduktionsseminariet fått berätta om förberedelser, genomförande och resultat. Önskemål om utlandsvistelse tas därefter upp och diskuteras med handledare, processen stöds av handledare och beslut tas i samråd med studierektor för forskarutbildning. Under den senaste tvåårsperioden har fem doktorander tillbringat minst en termin vid utländsk institution.

För varje enskild doktorand är det viktigt att ingå i ett starkt och tillräckligt stort doktorandkollektiv. Ämnet svarar mot detta genom att eftersträva att ha en så stor doktorandgrupp som möjligt för att skapa ett starkt kollektiv och öka mängden informella lärandeprocesser. Den kritiska massa som doktorandkollektivet utgör är oumbärlig för ämnets bredd, djup och utveckling. Anställda doktorander har rätt till arbetsplats, dator, friskvårdsbidrag, företagshälsovård etc., givet att anställningen omfattar minst 50 %. Detsamma gäller för doktorander med deltidsanställning hos annan arbetsgivare. Detta är

en förutsättning för jämlikhet och trygghet inom det heterogena doktorandkollektivet och bidrar till att alla integreras i forskarmiljön. Antagna och aktiva men inte anställda doktorander har rätt till handledning efter aktuell aktivitetsgrad. Aktiva doktorander vars anställning tagit slut erbjuds av IKE arbetsplats och andra resurser under en period, i syfte att skapa förutsättningar för att utbildningen slutförs.

Nyantagna doktorander i litteraturvetenskap introduceras i tre steg: *först* välkomnas doktoranderna på en institutionsgemensam doktoranddag där de träffar studierektor för forskarutbildning vid IKE, prefekt, seniora doktorander, m fl. Här får doktoranden information om de centrala och lokala regelverk som reglerar doktorandanställningen, och introduceras för de personalkategorier och funktioner som kan bistå med hjälp i olika situationer. På IKE finns exempelvis ämnesspecifika studierektorer för utbildning på forskarnivå, en institutionsgemensam samordnande dito, två forskningssekreterare, en administrativ chef, en personalhandläggare, samt doktorandrådet. Centralt vid SU finns doktorandombudsmannen och Centrala doktorandrådet. *Därpå* håller studierektorn för forskarutbildning i litteraturvetenskap en speciell genomgång för de nya doktoranderna i ämnet. *Slutligen* träffar den enskilde doktoranden sina handledare. Under introduktionen får doktoranden även praktisk information om arbetsplatsen (kontor, postfack, skrivare, pentry osv.). Till detta kommer en av fakulteten ordnad obligatorisk introduktionsdag för alla nya doktorander, där doktoranderna informeras om universitetets struktur samt om arbetsvillkor och rättigheter. Nyantagna doktorander ges därmed en grundlig introduktion till såväl ämnet som universitetet i stort och de får tidigt kännedom om SU:s resurser (t ex SUB:s serviceutbud), vilket är av vikt för att skapa trygghet och överblick samt möjlighet att påverka de strukturer doktoranden verkar inom under forskarutbildningen.

Sedan våren 2016 anordnar institutionen årligen en gemensam doktoranddag för IKE:s doktorander. Vårterminen 2016 presenterade den dåvarande doktorandombudsmannen ett sammandrag från en doktorandenkät som genomförts i samarbete med centrala doktorandrådet vid SU; Vårterminen 2017 bjöds externa föreläsare in till Moderna museet för att tillsammans med doktoranderna diskutera ”Den angelägna avhandlingen”, ett interdisciplinärt ämne som även berörde frågor om samverkan.

Varje år arrangerar även doktorandrådet en doktoranddag, vilken stöds av IKE med finansiellt bidrag. Höstterminen 2017 behandlade den stresshantering samt arbetsplanering under doktorandtiden och en panel diskuterade arbetsmöjligheter som nydisputerad.

Den större doktorandmiljön som har tillkommit genom sammanslagningen till IKE 2015 har inneburit möjligheter till samverkan mellan institutionens doktorander och för att den ska vara välfungerande är det viktigt att doktorandernas villkor inom de olika ämnena är likvärdiga. Sedan institutionssammanslagningen har ett intensivt arbete pågått för att säkerställa detta, vilket avspeglas till exempel i en institutionsgemensam *Antagningsordning för utbildning på forskarnivå* och en gemensam *Rutin för granskning inför beslut om disputation*. För att underlätta för doktorander och handledare finns flera viktiga dokument tillgängliga på läroplattformen Mondo. Där finns till exempel *Lathund för forskarutbildningen*, ett informationsdokument som omfattar samtliga ämnesområden inom IKE. Lathunden innehåller övergripande praktisk information om exempelvis anställning, friskvård, ansvarsfördelning och villkor under doktorandtiden.

Doktorandernas viktigaste organ för formell kollektiv påverkan är doktorandrådet. Vid IKE finns ett institutionsövergripande doktorandråd som representerar samtliga doktorander vid institutionen. Förutom att tillgodose doktorandernas intressen på institutionen (bl. a i det institutionsgemensamma studierektorskollegiet för utbildning på forskarnivå) och representera dem på fakultetsnivå och centralt vid SU, har doktorandrådet sedan institutionssammanslagningen 2015 verkat för att doktorandernas arbetsvillkor oaktat ämnestillhörighet ska vara jämlika. Doktoranderna i litteraturvetenskap har egna representanter i ämnesrådet i litteraturvetenskap, samt vid antagningar till forskarutbildning i ämnet, och IKE:s doktorandråd deltar i IS. Vidare deltar ämnets doktorander i lärarmöten, i IKE:s Likabehandlingsgrupp (numera RALV) och i personalmöten. Såväl ämnet litteraturvetenskap som IKE strävar efter att underlätta för doktorander att närvara och aktivt delta i ämnets och institutionens

praktiska och strategiska diskussioner och i dess beslutsprocesser. I de fall doktorander i litteraturvetenskap varit representanter i andra sammanhang, till exempel i Humanistiska fakultetsrådet eller lärarförslagsnämnden, har dessa doktorander fått prolongation av sina anställningar, vilket är praxis vid alla representantuppdrag inom ämnet, institutionen och lärosätet.

För att säkerställa att doktoranderna har en god fysisk arbetsmiljö följer ämnet litteraturvetenskap SU:s centrala riktlinjer beträffande doktorandernas arbetsmiljö (tillgång till arbetsplats, dator, administrativt stöd, etc.) Alla doktorander har en egen arbetsplats, men delar rum med 1–3 andra doktorander. Önskemål finns om att ämnets doktorander bör få arbetsplatser nära varandra. För att kontrollera att den fysiska arbetsmiljön är välfungerande har IKE genomfört två ergonomiska ronder där alla anställda, inklusive doktorander, har kunnat ge synpunkter på önskade förändringar i arbetsmiljön. Det har exempelvis rört sig om förbättring av ventilation, reglering av temperatur och justeringar av ergonomi på den egna arbetsplatsen.

För den enskilda doktoranden är arbetsron på den egna arbetsplatsen avgörande, samtidigt som arbetsmiljön på institutionen skapar en mängd formella och informella kontaktytor mellan doktorander, seniora forskare och administrativ personal, både inom ämnet och institutionen. Utöver personalmöten skapar informella dagliga möten i pentryn, post- och seminarierum möjligheter till doktorandinflytande och ger upphov till aktiviteter. Doktorander har till exempel arrangerat lunchseminarier, poesicirklar och postseminarier i IKE:s lokaler. Aktiviteter av denna typ är frivilliga men kommuniceras i regel via en funktionsadress som når alla doktorander i ämnet så att alla ska känna sig inkluderade. Vissa doktorander väljer att i perioder arbeta hemifrån eller på bibliotek, och kommunikationen med arbetsplatsen sker då i huvudsak via mail och Mondo. Den enskilda doktorandens arbetssätt och fluktuerande behov av att närvara på den fysiska arbetsplatsen respekteras. Sammantaget utgör IKE en dynamisk arbetsmiljö där doktoranders initiativ och individuella behov hörsammas.

För att kontinuerligt utvärdera den psykosociala arbetsmiljön genomförs årligen utvecklingssamtal för hela personalen, inklusive doktorander. Sedan 2015 har ämnet mycket tydligare än tidigare betonat vikten av att alla doktorander utnyttjar denna kanal för inflytande. Som doktorand nås man först av ett mail från prefekten som bjuder in samtliga till utvecklingssamtal, sedan av en mer personlig inbjudan från studierektor för forskarutbildningen i ämnet. Doktorander som är utomlands erbjuds samtal efter hemkomst eller, vid behov, via Skype. Till grund för samtalen ligger en mall som utarbetats av personalavdelningen vid SU. Det är ämnets studierektor för utbildning på forskarnivå (alt. ämnesansvarig i de fall studierektorn även är handledare) som håller i doktorandernas utvecklingssamtal.

Hösten 2016 gjordes en arbetsmiljöenkät för IKE i samarbete med personalavdelningen och företagshälsovården Feelgood. Uppföljning skedde under doktoranddagen vårterminen 2017, då resultaten av doktoranddelen redovisades av prefekten och sedan diskuterades av doktoranderna. Efter att denna enkät genomfördes har ett problem med sjukskrivningar bland doktorander identifierats, där stress är en komponent. Sjukskrivningsproblematiken diskuteras och behandlas kontinuerligt i doktorandrådet, på handledarkollegiet och IKE:s studierektorskollegium för forskarutbildningen, samt i kontakt med SU:s personalavdelning. Att minska sjukskrivningarna är ett av ämnets viktigaste utvecklingsområden, då de drabbar såväl den enskilda doktoranden som kollektivet och ämnets utveckling. Ämnet ser allvarligt på sjukskrivningsproblemet och inom doktorandkollektivet liksom inom handledarkollegiet diskuteras det både som ett ämnesspecifikt och ämnesövergripande fenomen, som kräver flera typer av åtgärder. Några åtgärder på kollektiv nivå som har vidtagits eller är planerade är: (i) doktorandrådets egenarrangerade doktoranddag höstterminen 2017 som, med stöd av ämnet och IKE, adresserade frågan om stress ur ett doktorandperspektiv, (ii) upptakten för ämnet litteraturvetenskap kommer höstterminen 2018 att ägnas åt stressproblematik och ”det goda seminariet”, (iii) gemensamma bemanningsprinciper för undervisande lärare (däribland doktorander) införs höstterminen 2018. Samma termin inför ämnet ett mentorssystem, samt extra ersättning motsvarande 14 lektorstimmar till stöd för de doktorander som undervisar för första gången, då många

upplever stress när de börjar undervisa. En ny arbetsmiljöenkät planeras till 2019, och resultaten kommer att analyseras och följas upp.

En fråga som aktualiseras i utvecklingssamtalen gäller handledningen: här diskuteras om handledningen upplevs som relevant och om doktoranden får den mängd handledning hen har rätt till. Enligt det centrala regelverket vid Humanistiska fakulteten har varje heltidsdoktorand rätt till 80 timmars handledning per läsår, vilket ämnet litteraturvetenskap efterlever. Handledningens omfattning varierar av naturliga skäl under projektets gång och regleras i ISP:erna. När ISP:erna årligen revideras skall handledningens kvantitet utvärderas. Kvaliteten är mer svårbedömd men diskuteras i utvecklingssamtalen (där inte handledarna närvarar). För närvarande diskuterar ämnesrådet, där doktoranderna är representerade, handledningens omfattning och innehåll samt fördelning mellan huvudhandledare och handledare, i syfte att skapa enhetlighet i villkoren, tydliggörande av ramarna och enkelhet, utan att ge avkall på principen att den enskilda doktoranden ges den handledning som krävs. Doktorander har rätt att byta handledare och hur det går till beskrivs i *Lathund för forskarutbildningen*. Det är ämnets uttalade önskan att handledarbyten skall vara oproblematiska, även om det i praktiken inte alltid varit så. Rutinerna för handledarbyten är i nuläget väletablerade och sker i enlighet med IKE:s *Riktlinjer för doktorandhandledning*. Vid pensionsavgångar bland handledarna aktualiseras alltid handledarbyten, som ofta resulterar i att ny huvudhandledare, med särskilt administrativt ansvar, tillsätts, samtidigt som handledningens kontinuitet säkras i relation till doktoranden och avhandlingsarbetet. Inom handledarkollegiet råder samstämmighet om att handledarbyten oavsett anledning ska ske friktionsfritt och med doktorandens och avhandlingsprojektets bästa i åtanke. Trots detta finns en medvetenhet om att handledarbyten kan vara känsliga och bör hanteras omsorgsfullt i varje enskilt fall. I första hand är det studierektor för utbildning på forskarnivå som har ansvaret för att säkerställa att doktorandens behov är tillgodosedda av den handledning hen får, och om så inte är fallet ingripa i situationen. I de fall då studierektorn är handledare går ansvaret över på ämnesansvarig och om även hen är en del av doktorandens projekt, faller ansvaret på IKE:s samordnande studierektor för forskarutbildning.

Sammanfattningsvis lägger ämnet, institutionen och lärosätet stor vikt vid doktorandernas synpunkter och erfarenheter, såväl på forskarutbildningens genomförande och innehåll som på arbetsmiljön i stort. Varje termin inleds med ett introduktionsseminarium där doktorander har möjlighet att diskutera terminens arbete. Vid de årliga planeringssamtalen i samband med ISP-revidering kan doktoranden påverka utformningen av utbildningen i samråd med handledare, och vid de årliga utvecklingssamtalen får varje enskild doktorand diskutera sin syn på utbildningen med studierektorn för forskarutbildningen. Varje ny doktorand introduceras till lokala och centrala regelverk och stödfunktioner för utbildningen och anställningen, och välkomnas vid en institutionsgemensam och en fakultetsordnad doktoranddag. Institutionen har ett eget doktorandråd, och lärosätet har både doktorandombudsman och ett centralt doktorandråd. Doktorander är representerade i ämnets, institutionens, och via institutionens doktorandråd även i lärosätets beredande och beslutande organ, samt i ämnesspecifika aktiviteter som sammantaget säkerställer att doktorandperspektivet kontinuerligt integreras i ämnets verksamhet. Alla dessa aktiviteter regleras i doktorandernas ISP:er.

Arbetsliv och samverkan

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.

Forskarutbildningens särskilda styrka i relation till arbetslivet även utanför högskolesektorn, är att den ger avancerad träning under kvalificerad handledning i självständigt och långsiktigt målinriktat arbete, inklusive problemformulering, och mer specifikt i forskningsarbete. Doktoranden får övning i att formulera sig i skrift men även i tal, i samband med seminarier, workshoppar och konferenser. Att skriva en avhandling i litteraturvetenskap innebär en träning också av den analytiska förmågan, att formulera hypoteser och att ompröva dem i dialog med tidigare forskning, med handledare och seminariedeltagare, och med den nytänkande, djuplodande, komplexa och mångsidiga analysen som mål. Tidsramar och deadlines övar därtill förmågan att planera och att med bibehållen hög kvalitet avsluta arbetsuppgifter på ett professionellt sätt. Dessa förmågor utvecklas under forskarutbildningen, framförallt genom avhandlingsarbete och i processen fram mot disputation. Detta är generiska färdigheter användbara på en föränderlig arbetsmarknad.

Forskningsmiljön på IKE präglas av en mångfald kontakter med det omgivande forskarsamhället, både nationellt och internationellt (se *Forskningsmiljö*). Detta bidrar till en kontinuerlig uppdatering av ämnesområdet, teoretiskt och empiriskt. Förmågan att möta förändringar i arbetslivet både inom och utanför akademien förutsätter självständighet och initiativrikedom. Doktoranden uppmuntras därför att under utbildningens gång ta egna initiativ, skaffa sig information och att utveckla egna nätverk, till exempel genom utlandsvistelser och konferensdeltagande. Därtill kommer den tvärvetenskapliga forskningsmiljön på IKE och på SU, med bland annat Humanistiska fakultetens forskarskola som bidrar till att skapa kontakter utöver det egna ämnet och institutionen.

Att forskarutbildningen i litteraturvetenskap vid SU är uppdaterad till sitt vetenskapliga innehåll är en grundläggande förutsättning för samverkan såväl inom akademien som utanför den, med olika slags privata och offentliga aktörer. Både doktorander och seniora forskare i litteraturvetenskap förekommer som experter i olika offentliga sammanhang och olika medier. De anlitas som föreläsare i arrangemang av studieförbund som exempelvis ABF och Senioruniversitetet, medverkar i samband med bokreleaser som arrangeras av boklådor och antikvariat, och på bokmässor. Därtill är ämnets forskare aktiva i, och anlitas som föreläsare av, litterära sällskap, litterära stiftelser och förbund, så som Författarförbundet och Stiftelsen Övralid. De anlitas som auktoriteter, på exempelvis olika författarskap och litterära genrer, i radio, TV, press och av kulturinstitutioner, eller som jurydeltagare i samband med bokpriser (t ex Alma-priset, Augustpriset m.m.), samt förekommer som kommentatorer i nyhetsbevakningen av olika litterära händelser. Det händer även att pågående forskningsprojekt uppmärksammas i medierna (exempelvis i TV-programmet Babel). Flera forskare i ämnet är verksamma som litteraturkritiker, redaktörer och förläggare.

För att stimulera och underlätta kontakter med det omgivande samhället har en informatör anställts vid IKE. Informatören tar emot förfrågningar och kontaktar den forskare eller doktorand som är bäst lämpad att svara eller medverka som sakkunnig i något medialt sammanhang. Informatören agerar också aktivt mot personalen och påminner om att uppdatera websidespresentationer och annonsera egna aktiviteter genom institutionens kommunikationskanaler (websida, Facebook, osv.). Informatören har även en konsultfunktion för anställda forskare och doktorander, då de vill nå ut med information om ett eget arrangemang eller annonsera en utgivning av en bok, eller dylikt.

Utöver de ämnesmässiga kunskaperna tränas doktorander genom institutionstjänstgöringen i generella

färdigheter och förmågor, framför allt genom att de bereds tillfälle att undervisa, men också i rollen av bibliotekarie, mötessekreterare och konferensarrangör. Undervisningserfarenheten är meriterande för pedagogisk verksamhet inom akademien, men också utanför den. Av de doktorander som undervisar krävs högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande pedagogisk erfarenhet. Behovet av ett mentorsprogram för doktorander som ska undervisa har uppmärksammats, vilket har resulterat i bildandet av en arbetsgrupp som har till uppgift att få en sådan verksamhet till stånd i och med höstterminen 2018. Under forskarutbildningens gång kan doktorander därtill få praktisk erfarenhet av redaktörskap, antingen genom antologier eller tidskrifter som *Aiolos* och *Tidskrift för litteraturvetenskap* (TFL), den senare cirkulerar mellan landets litteraturvetenskapliga institutioner (se *Forskarutbildningsmiljö*).

Under en övergångsperiod får nydisputerade möjlighet att behålla kontakten med ämnet och institutionen genom att ha kvar sin epost-adress, och de är välkomna att delta i institutionens aktiviteter. De kan lägga fram artikelmanus vid Högre seminariet samt få råd och stöd i samband med publicering. Såväl nydisputerade, postdok som alumner som söker medel för nya projekt kan få möjlighet att förankra projektansökningar vid institutionen, till exempelvis RJ, VR och andra finansierare, liksom till postdoktor och Pro Futura. Ansökningarna ska då läggas fram och granskas vid IKE:s Tvärseminarium innan inlämning (se *Forskarutbildningsmiljö*). Granskarna hämtas från alla ämnen vid IKE. En rutin för granskningsprocessen har utarbetats med kontaktpersoner, mall för budgetkalkyl och en Lathund för projektansökningar vid IKE, som sammantagna ger stöd i arbetet med ansökningarna. Tvärseminariet arrangerar därutöver workshoppar för hur man skriver projektansökningar och forskningssekreteraren sprider information om utlysningar. Konkurrensen om både projektmedel och anställningar inom akademien är hård. Samtidigt är det pedagogiska området brett och kan erbjuda arbetstillfällen även utanför forskning och högre utbildning.

Arbetsmarknaden för doktorer i litteraturvetenskap består utöver högskolesektorn av bokförlag, översättningsverksamhet, journalistik, litteraturkritik, utbildningsverksamhet av olika slag, samt myndigheter. Bland alumnerna finns flera litteraturkritiker, redaktörer, förlagsredaktörer, samt fria författare. En genomgång av de 15 personer som disputerat i litteraturvetenskap vid SU mellan 2014 och 2018 (enligt tabell 1b) visar på följande: en har anställning som forskningshandläggare vid Södertörns högskola, en undervisar i genusstudier vid Stockholms universitet, en har just avslutat sin anställning som postdoktor vid Forskarskolan för estetiska vetenskaper, en har vikarierat som lektor vid Södertörns högskola och söker postdok, en är forskningsredaktör vid Humanistiska fakulteten och redaktör för Bildningspodden, en är internationell postdoktor (VR), en är postdoktor i kulturhistoria (VR), en har forskningsanslag från RJ, en har uppdrag av Kulturrådet, en har postdok (Ahlström-Terserus) knuten till institutionen, en forskar på mindre stipendier, en söker projektmedel, en är redaktör på Litteraturbanken och Svenska Vitterhetssamfundet, och två är pensionerade. Flera av ovanstående är därtill verksamma som litteraturkritiker, och flera av dem söker forskningsmedel från VR och RJ.